

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja

Druk nr 112
Warszawa, 7 grudnia 2007 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Andrzeja Mikołaja Derę.

(-) Iwona Arent; (-) Zbigniew Babalski; (-) Barbara Bartuś; (-) Andrzej Bętkowski; (-) Mariusz Błaszczak; (-) Antoni Błądek; (-) Jacek Bogucki; (-) Aleksander Chłopek; (-) Arkadiusz Czartoryski; (-) Zbigniew Dolata; (-) Marzenna Drab; (-) Jan Dziedziczak; (-) Jacek Falfus; (-) Adam Gawęda; (-) Szymon Stanisław Giżyński; (-) Mieczysław Golba; (-) Marian Tomasz Goliński; (-) Jerzy Gosiewski; (-) Przemysław Gosiewski; (-) Artur Górski; (-) Kazimierz Gwiazdowski; (-) Grzegorz Janik; (-) Krzysztof Jurgiel; (-) Joanna Kluzik-Rostkowska; (-) Marek Kwitek; (-) Tomasz Latos; (-) Gabriela Masłowska; (-) Marek Matuszewski; (-) Kazimierz Matuszny; (-) Kazimierz Moskal; (-) Stanisław Pięta; (-) Marek Polak; (-) Krzysztof Putra; (-) Jerzy Rębek; (-) Edward Siarka; (-) Anna Sikora; (-) Jan Szyszko; (-) Krzysztof Tchórzewski; (-) Grzegorz Tobiszowski; (-) Andrzej Walkowiak; (-) Waldemar Wiązowski; (-) Jadwiga Wiśniewska; (-) Michał Wojtkiewicz; (-) Waldemar Wrona; (-) Sławomir Zawiślak; (-) Jarosław Zieliński.

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 6 dodaje się art. 6¹ w brzmieniu:

„Art. 6¹. § 1. Instytucje państwowe lub samorządowe są obowiązane w zakresie swego działania do wykonywania poleceń sądu w terminie przez niego wyznaczonym.

§ 2. Osoby prawne lub jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, inne niż określone w § 1, a także osoby fizyczne, są obowiązane do wykonywania poleceń sądu w zakresie i w terminie przez niego wyznaczonym, jeżeli bez tej pomocy przeprowadzenie czynności procesowej jest niemożliwe albo znacznie utrudnione.

§ 3. Osobę trzecią, która bezpodstawnie nie wykonuje polecenia sądu w wyznaczonym terminie, a w przypadku instytucji państwowych lub samorządowych, osób prawnych albo jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej – ich przedstawiciela lub kierownika, sąd może skazać na grzywnę.”;

2) w art. 9 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Jeżeli przebieg posiedzenia jawnego był utrwalony za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, strony i uczestnicy postępowania mają prawo otrzymywać kopie zapisu dźwięku lub obrazu i dźwięku. Nie dotyczy to posiedzenia w części odbywającej się przy drzwiach zamkniętych.”;

3) art. 49 otrzymuje brzmienie:

„Art. 49. Niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 48, sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie.”;

4) art. 68 otrzymuje brzmienie:

„Art. 68. Przedstawiciel ustawowy i organ, o którym mowa w art. 67, mają obowiązek wykazać swoje umocowanie dokumentem przy pierwszej czynności procesowej. Dopuszczalne jest dołączenie odpisu dokumentu poświadczonego za zgodność z oryginałem przez stronę. Na żądanie sądu strona jest obowiązana złożyć oryginał dokumentu lub jego urzędowo poświadczony odpis.”;

5) w art. 89 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pełnomocnik jest obowiązany przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt sprawy pełnomocnictwo z podpisem mocodawcy lub wierzytelny odpis pełno-

mocnictwa. Adwokat i radca prawny, a także rzecznik patentowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie. Sąd może w razie wątpliwości zażądać urzędowego poświadczenia podpisu strony lub odpisu złożonego dokumentu.”;

6) po art. 96 dodaje się art. 96¹ w brzmieniu:

„Art. 96¹. § 1. W razie rażącego naruszenia przez pełnomocnika będącego adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym obowiązków procesowych, przewodniczący zawiadamia o tym właściwą okręgową radę adwokacką, radę okręgowej izby radców prawnych albo okręgowe zgromadzenie rzeczników patentowych, żądając od dziekana właściwej rady lub zgromadzenia nadesłania w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż miesięczny, informacji o podjętych działaniach wynikających z zawiadomienia. Odpis zawiadomienia przesyła się Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 2. W razie nienadesłania w wyznaczonym terminie informacji, o której mowa w § 1, sąd może skazać dziekana właściwej rady lub zgromadzenia rzeczników patentowych na grzywnę.

§ 3. W wypadku, o którym mowa w § 1, sąd może ponadto nie uwzględnić w całości lub w części wniosku o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata lub

radcę prawnego ustanowionego przez sąd na wniosek strony.”;

7) w art. 98¹ po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Strony skierowane do mediacji w sprawach, o których mowa w art. 436 § 1¹, nie uiszczają wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora za prowadzenie postępowania mediacyjnego, które obciążają tymczasowo Skarb Państwa. Przyznanie wynagrodzenia i zwrotu wydatków następuje po złożeniu przez mediatora protokołu z przebiegu mediacji.”;

8) w art. 123 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Postanowienie o ustanowieniu, odmowie ustanowienia i cofnięciu ustanowienia adwokata lub radcy prawnego oraz o skazaniu na grzywnę i nałożeniu na stronę obowiązku uiszczenia ich wynagrodzenia sąd może wydać na posiedzeniu niejawnym. Postanowienie doręcza się tylko stronie, która złożyła wniosek o ustanowienie dla niej adwokata lub radcy prawnego.”;

9) art. 129 otrzymuje brzmienie:

„Art. 129. Strona powołująca się w piśmie na dokument może złożyć jego odpis poświadczony przez nią za zgodność z oryginałem. Jednakże na żądanie sądu jest obowiązana złożyć oryginał dokumentu lub jego urzędowo poświadczony odpis.”;

10) w art. 130:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli pismo procesowe nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych lub jeżeli od pisma nie uiszczono należnej opłaty, przewodniczący wzywa stronę do poprawienia, uzupełnienia lub opłacenia go w terminie tygodniowym, pouczając o skutkach uchybienia wezwaniu. Mylne oznaczenie pisma procesowego lub inne oczywiste niedokładności nie stanowią przeszkody do nadania pismu biegu i rozpoznania go w trybie właściwym.”,

b) dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. Środki zaskarżenia po bezskutecznym upływie terminu, sąd odrzuca.”;

11) art. 130² otrzymuje brzmienie:

„Art. 130². § 1. Pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub radcę Prokuraturii Generalnej, które nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych lub nie zostało opłacone należną opłatą w wysokości stałej lub stosunkową, obliczoną od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu, przewodniczący zwraca bez wzywania o ich poprawienie, uzupełnienie lub opłacenie, wskazując na przyczyny jego zwrócenia.

§ 2. Wniesione przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub radcę Prokuraturii Generalnej środki zaskarżenia,

jeżeli wskutek niezachowania warunków formalnych nie mogą otrzymać dalszego biegu lub nie zostały opłacone należną opłatą w wysokości stałej lub stosunkową, obliczoną od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu, sąd odrzuca bez wezwania o ich poprawienie, uzupełnienie lub opłacenie.”

§ 3. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w razie rozszerzenia lub innej zmiany żądania pozwu.”;

12) po art. 130² dodaje się art. 130^{2a} w brzmieniu:

„Art. 130^{2a}. § 1. Pismo wszczynające postępowanie, wniesione w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych przez stronę niereprezentowaną przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, które nie zostało opłacone należną opłatą w wysokości stałej lub stosunkową, obliczoną od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu, przewodniczący zwraca bez wzywania o uiszczenie opłaty.

§ 2. Strona w terminie tygodniowym od dnia doręczenia zarządzenia o zwrocie pisma może uiścić brakującą opłatę. Jeżeli opłata została wniesiona w należytej wysokości, pismo wywołuje skutek od daty pierwotnego wniesienia. Skutek taki nie następuje w razie kolejnego zwrotu pisma z tej samej przyczyny.

§ 3. Zarządzenie o zwrocie pisma powinno zawierać określenie wysokości należnej opłaty oraz wskazanie skutków ponownego wniesienia pisma.”;

13) art. 130³ otrzymuje brzmienie:

„Art. 130³. § 1. Przepisy art. 126¹, art. 126², art. 130 § 1-5 stosuje się odpowiednio, gdy przed wysłaniem odpisu pisma innym stronom, a w braku takich stron – przed wysłaniem zawiadomienia o terminie posiedzenia, na skutek sprawdzenia przez sąd wartości przedmiotu sporu opłata należna jest wyższa od uiszczonej lub obowiązek uiszczenia lub uzupełnienia opłaty powstał na skutek oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, cofnięcia zwolnienia od kosztów sądowych, braku podstaw do wydania nakazu zapłaty albo uchylecia kurateli. Przepisów art. 130² i 130^{2a} nie stosuje się.

§ 2. Jeżeli obowiązek uiszczenia lub uzupełnienia opłaty powstał z przyczyn, o których mowa w § 1, po wysłaniu odpisu pisma innym stronom, a w braku takich stron – po wysłaniu zawiadomienia o terminie posiedzenia, przewodniczący wzywa zobowiązanego do uiszczenia należnej opłaty w terminie tygodnia, a jeżeli mieszka on lub ma siedzibę za granicą i nie ma w kraju przedstawiciela – w terminie nie krótszym niż miesiąc. W razie bezskutecznego upływu terminu sąd

proceedi sprawę bez wstrzymywania biegu postępowania, a o obowiązku uiszczenia opłaty orzeka w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, stosując odpowiednio zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów procesu.”;

14) art. 131 otrzymuje brzmienie:

„Art. 131. § 1. Sąd dokonuje doręczeń przez pocztę, osoby zatrudnione w sądzie, komornika, sądową służbę doręczeniową lub inny uprawniony podmiot zajmujący się doręczaniem korespondencji.

§ 2. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb doręczania pism sądowych przez pocztę, osoby zatrudnione w sądzie, komorników oraz inne uprawnione podmioty zajmujące się doręczaniem korespondencji, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego toku postępowania, a także właściwej realizacji gwarancji procesowych jego uczestników.

§ 3. Prezes sądu za zgodą Ministra Sprawiedliwości lub Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii prezesa sądu może tworzyć i znosić w tym sądzie sądową służbę doręczeniową, której zadaniem jest doręczanie pism sądowych.

§ 4. W przypadku powzięcia zamiaru utworzenia służby doręczeniowej Minister

Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, organizację sądowej służby doręczeniowej, a także szczegółowy tryb doręczania pism sądowych przez tę służbę, mając na względzie zapewnienie skuteczności doręczeń, zachowanie wymogów postępowania sądowego, ochronę praw osób, którym pisma są doręczane, oraz zasady ochrony ich danych osobowych.”;

15) w art. 132:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W toku sprawy strony reprezentowane przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego są obowiązane doręczać bezpośrednio sobie nawzajem odpisy pism procesowych z załącznikami. Do pisma procesowego wniesionego do sądu dołącza się dowód doręczenia jego odpisu albo dowód wysłania go przesyłką poleconą. Pisma, do których nie dołączono dowodu doręczenia albo dowodu wysłania przesyłką poleconą, podlegają zwrotowi bez wzywania do usunięcia tego braku.”,

b) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Przepis § 1 nie dotyczy wniesienia pozwu wzajemnego, apelacji, skargi kasacyjnej, zażalenia, sprzeciwu od wyroku zaocznego, sprzeciwu od nakazu zapłaty, zarzutów od nakazu zapłaty, wniosku o zabezpieczenie powództwa i skargi o wznowienie postępowania, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem

prawomocnego orzeczenia, które należy złożyć w sądzie z odpisami dla strony przeciwnej.”;

16) w art. 139 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. W razie niemożności doręczenia w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających, pismo przesłane pocztą należy złożyć w placówce pocztowej operatora publicznego, a doręczane w inny sposób – w urzędzie właściwej gminy, umieszczając zawiadomienie o tym w drzwiach mieszkania adresata lub w oddawczej skrzynce pocztowej ze wskazaniem, gdzie i kiedy pismo pozostawiono, oraz z pouczeniem, że należy je odebrać w terminie siedmiu dni od dnia umieszczenia zawiadomienia. W przypadku bezskutecznego upływu tego terminu, czynność zawiadomienia należy powtórzyć.

§ 2. Jeżeli adresat odmawia przyjęcia pisma, doręczenie uważa się za dokonane. W takim przypadku doręczający zwraca pismo do sądu z adnotacją o odmowie jego przyjęcia.”;

17) w art. 144 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Zarządzenia, o których mowa w § 1-3, może wydać także referendarz sądowy.”;

18) w art. 149 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Zarządzenia, o których mowa w § 1 i 2, może wydać z upoważnienia przewodniczącego w danej sprawie także asystent sędziego.”;

19) art. 156 otrzymuje brzmienie:

„Art. 156. § 1. Sąd nawet na zgodny wniosek stron może odroczyć posiedzenie tylko z ważnej przyczyny.

§ 2. Odraczając posiedzenie, sąd wyznaczy nowy termin, nie dłuższy niż miesiąc, oraz miejsce rozpoznania sprawy, chyba że szczególne względy przemawiają za odroczeniem posiedzenia bez wyznaczenia terminu. W takim przypadku nowy termin powinien być wyznaczony niezwłocznie po ustaniu przyczyny odroczenia.”;

20) w art. 157 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Z przebiegu posiedzenia jawnego protokolant pod kierunkiem przewodniczącego spisuje protokół. Jeżeli względy techniczne nie stoją na przeszkodzie, przebieg posiedzenia utrwała się ponadto za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, o czym należy, przed uruchomieniem urządzenia, uprzedzić uczestników posiedzenia.”;

21) w art. 158 dodaje się § 3-7 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli przebieg posiedzenia utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, przewodniczący może ograniczyć spisanie protokołu do oznaczenia sądu, miejsca i daty posiedzenia, nazwisk sędziów, protokolanta, prokuratora, stron, interwenientów, jak również obecnych na posiedzeniu przedstawicieli ustawowych i pełnomocników oraz oznaczenia sprawy i wzmianki co do jawności. Ponadto protokół powinien zawierać wymienienie

zarządzeń i orzeczeń wydanych na posiedzeniu oraz stwierdzenie, czy zostały ogłoszone, a także, o ile przewodniczący uzna to za konieczne, czynności i wnioski stron.

- § 4. W wypadkach wskazanych w § 1, w razie niezbędnej potrzeby, w szczególności dla zapewnienia prawidłowego orzekania w sprawie, można zarządzić sporządzenie pisemnego przekładu całości albo odpowiedniej części zapisu dźwięku.
- § 5. Przekład zapisu dźwięku sporządza i podpisuje protokolant lub inna osoba wyznaczona przez prezesa sądu. Przepis art. 54 stosuje się odpowiednio.
- § 6. W wypadkach spisania protokołu, o którym mowa w § 3, zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku oraz ich pisemny przekład, o ile został sporządzony, stanowi część protokołu; w innych wypadkach zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku oraz ich pisemny przekład, o ile został sporządzony, stanowi załącznik do protokołu.
- § 7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje i minimalne wymagania techniczne dla urządzeń i środków technicznych służących do utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku dla celów procesowych oraz sposób utrwalania, odtwarzania, przechowywania i kopiowania zapisów, mając na uwadze konieczność zapewnienia właściwej jakości zapisu dźwięku albo zapisu obrazu i dźwięku oraz właściwego zabezpieczenia zapisów przed ich utratą, zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.”;

22) w art. 159 uchyla się § 1;

23) art. 160 otrzymuje brzmienie:

„Art. 160. Strony mogą żądać sprostowania lub uzupełnienia protokołu oraz pisemnego przekładu zapisu dźwięku. Żądanie sprostowania lub uzupełnienia protokołu może być zgłoszone nie później niż na następnym posiedzeniu, a jeżeli idzie o protokół rozprawy, po której zamknięciu nastąpiło wydanie wyroku – dopóki akta sprawy znajdują się w sądzie. Żądanie sprostowania lub uzupełnienia przekładu zapisu dźwięku może być zgłoszone w terminie tygodniowym od dnia otrzymania przekładu. Od zarządzenia przewodniczącego strony mogą odwołać się do sądu w terminie tygodniowym od dnia doręczenia im zarządzenia.”;

24) w art. 163 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli kodeks przewiduje grzywnę bez określenia jej wysokości, grzywnę wymierza się w kwocie do dwudziestu tysięcy złotych. Grzywny ściąga się w drodze egzekucji sądowej na rzecz Skarbu Państwa.”;

25) w art. 168 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy, sąd na jej wniosek postanowi przywrócenie terminu.”;

26) w art. 169 dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Postanowienie w przedmiocie wniosku o przywrócenie terminu może być wydane na posiedzeniu niejawnym.”;

27) art. 171 otrzymuje brzmienie:

„Art. 171. Spóźniony lub z mocy ustawy niedopuszczalny wniosek o przywrócenie terminu sąd odrzuca.”;

28) w art. 177 w § 1:

a) uchyla się pkt 5,

b) pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) jeżeli na skutek niepoprawienia lub nieuzupełnienia w wyznaczonym terminie braków pisma procesowego bądź braku lub wskazania złego adresu powoda albo niewskazania przez powoda w wyznaczonym terminie adresu pozwanego nie można nadać sprawie dalszego biegu.”;

29) art. 178 otrzymuje brzmienie:

„Art. 178. Sąd może zawiesić postępowanie na zgodny wniosek stron tylko raz w toku postępowania w danej instancji.”;

30) w art. 180 uchyla się § 2;

31) w art. 181 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w wypadku zawieszenia na wniosek obu stron – nie wcześniej niż po upływie trzech miesięcy od dnia zawieszenia, jeżeli strony we wniosku o zawieszenie nie oznaczyły dłuższego terminu.”;

32) w art. 182 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd umarza postępowanie zawieszone na zgodny wniosek stron lub na wniosek spadkobiercy, jak również z przyczyn wskazanych w art. 177 § 1 pkt 6,

jeżeli wniosek o podjęcie postępowania nie został zgłoszony w ciągu roku od daty postanowienia o zawieszeniu. Ponadto sąd umorzy postępowanie w razie stwierdzenia braku następcy prawnego strony, która utraciła zdolność sądową, a w każdym razie po upływie roku od daty postanowienia o zawieszeniu z tej przyczyny. Sąd także umorzy postępowanie w razie śmierci strony oraz zawieszono z przyczyny wskazanej w art. 174 § 1 pkt 2 po upływie lat pięciu od daty postanowienia o zawieszeniu.”;

33) w art. 183⁸ § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Przepisu § 1 nie stosuje się w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu nakazowym.”;

34) w art. 193:

a) po § 2 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:

„§ 2¹. Z wyjątkiem spraw o roszczenia alimentacyjne oraz o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym; przepis art. 187 stosuje się odpowiednio.”,

b) uchyla się § 4;

35) w art. 194:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli okaże się, że powództwo nie zostało wniesione przeciwko osobie, która powinna być w sprawie stroną pozwaną, sąd na wniosek powoda wezwie tę osobę do wzięcia udziału w sprawie.”,

b) uchyla się § 3;

36) uchyla się art. 196;

37) art. 206 otrzymuje brzmienie:

„Art. 206. § 1. Przewodniczący zarządza doręczenie pozwu i stosownie do potrzeby wyznacza termin rozprawy oraz sędziego sprawozdawcę.

§ 2. Równocześnie z doręczeniem pozwu poucza się pozwanego o:

- 1) czynnościach procesowych, które może lub powinien podjąć, jeżeli nie uznaje żądania pozwu w całości lub w części, w szczególności o możliwości lub obowiązku wniesienia odpowiedzi na pozew, w tym o obowiązujących w tym zakresie wymaganiach co do terminu i formy, lub przedstawienia swoich wniosków, twierdzeń i dowodów na rozprawie,
- 2) skutkach niepodjęcia takich czynności, w szczególności możliwości wydania przez sąd wyroku zaocznego, w tym na posiedzeniu niejawnym, i warunkach jego wykonalności oraz obciążenia pozwanego kosztami postępowania,
- 3) możliwości ustanowienia przez pozwanego pełnomocnika procesowego i braku obowiązkowego zastępstwa przez adwokata lub radcę prawnego.

§ 3. Zarządzenia, o których mowa w § 1 i 2, może wydać z upoważnienia przewodniczącego w danej sprawie także asystent sędziego.”;

38) w art. 207:

a) § 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący może zarządzić złożenie odpowiedzi na pozew w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż dwutygodniowy od dnia otrzymania pozwu.

§ 3. W odpowiedzi na pozew pozwany powinien przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór, a także pozostałe zarzuty przeciwko żądaniu pozwu oraz wszystkie okoliczności faktyczne i dowody na ich potwierdzenie.”,

b) dodaje się § 4 i 5 w brzmieniu:

„§ 4. Przewodniczący może przed pierwszą rozprawą zarządzić wymianę przez strony dalszych pism przygotowawczych, przy czym oznaczy porządek składania pism, termin, w którym pisma należy złożyć, i okoliczności, które mają być wyjaśnione. W toku sprawy wymianę pism może zarządzić sąd.

§ 5. Zarządzenia, o których mowa w § 2 i 4, może wydać z upoważnienia przewodniczącego w danej sprawie także asystent sędziego.”;

39) w art. 208 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Zarządzenia, o których mowa w § 1 i 2, może wydać z upoważnienia przewodniczącego w danej sprawie także asystent sędziego.”;

40) po art. 217 dodaje się art. 217¹ w brzmieniu:

„Art. 217¹. § 1. Przewodniczący może zobowiązać strony do złożenia w wyznaczonym terminie pism procesowych, w których strony będą obowiązane do powołania wszystkich dalszych twierdzeń, zarzutów i dowodów pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku dalszego postępowania.

§ 2. Okoliczności faktyczne, zarzuty i wnioski dowodowe niepowołane w pismach procesowych, o których mowa w § 1, mogą być powołane w dalszym toku postępowania jedynie wówczas, gdy strona wykaże, że ich powołanie w wyznaczonym terminie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później. W tym przypadku dalsze twierdzenia i dowody na ich poparcie powinny być powołane w terminie dwutygodniowym od dnia, w którym powołanie ich stało się możliwe lub powstała potrzeba ich powołania.”;

41) art. 232 otrzymuje brzmienie:

„Art. 232. Strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Wniosek o przeprowadzenie dowodu powinien zawierać wskazanie środka dowodowego oraz dokładne oznaczenie faktów, które za jego pomocą mają być stwierdzone. W szczególnie uzasadnionych przypadkach sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę.”;

42) w art. 235 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2-4 w brzmieniu:

„§ 2. Jeżeli charakter dowodu się temu nie sprzeciwia, sąd orzekający może postanowić, że jego przeprowadzenie nastąpi przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających dokonanie tej czynności na odległość. Sąd wezwany bierze udział w przeprowadzeniu dowodu przez sąd orzekający.

§ 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje urządzeń i środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie dowodu na odległość, sposób korzystania z tego rodzaju urządzeń i środków, jak również sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów dokonanych podczas jego przeprowadzenia, mając na względzie konieczność właściwego zabezpieczenia utrwalonego obrazu lub dźwięku przed utratą dowodu, jego zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.

§ 4. Czynności sądu wezwanego, o których mowa w § 2, może wykonywać także referendarz sądowy.”;

43) w art. 236 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Postanowienie w przedmiocie przeprowadzenia dowodu może zapaść na posiedzeniu niejawnym.”;

44) w art. 240 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd nie jest związany swym postanowieniem dowodowym i może je stosownie do okoliczności uchylić lub zmienić.”;

45) art. 256 otrzymuje brzmienie:

„Art. 256. Dokument w języku obcym powinien być złożony łącznie z tłumaczeniem na język polski. Sąd może zażądać, aby dokument został przełożony przez tłumacza przysięgłego.”;

46) uchyla się art. 279;

47) uchyla się art. 299;

48) uchyla się art. 303;

49) art. 304 otrzymuje brzmienie:

„Art. 304. Przed przystąpieniem do przesłuchania sąd uprzedza strony o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań oraz odbiera przyrzeczenie. Poza tym do przesłuchania stron i składania przyrzeczenia stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące świadków, z wyjątkiem przepisów o środkach przymusowych.”;

50) w art. 326 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Ogłoszenie wyroku powinno nastąpić na posiedzeniu, na którym zamknięto rozprawę. Jednakże w sprawie zawilej sąd może odroczyć ogłoszenie wyroku tylko jeden raz na czas do dwóch tygodni. W postanowieniu o odroczeniu sąd powinien wyznaczyć termin ogłoszenia wyroku i ogłosić go niezwłocznie po zamknięciu rozprawy.

§ 2. Ogłoszenie wyroku następuje na posiedzeniu jawnym. Nieobecność stron nie wstrzymuje ogłoszenia. Jeżeli

ogłoszenie było odroczone, może go dokonać sam przewodniczący lub sędzia sprawozdawca.”;

51) w art. 339:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli pozwany nie złożył odpowiedzi na pozew i nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny.”,

b) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Sąd może wydać wyrok zaoczny na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany, w wypadku, o którym mowa w art. 207 § 2, nie złożył odpowiedzi na pozew. Wyrok wiąże sąd od chwili podpisania sentencji.”,

c) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W tych wypadkach przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.”;

52) w art. 346 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Na wniosek pozwanego sąd zawiesi rygor natychmiastowej wykonalności nadany wyrokowi zaocznemu, jeżeli wyrok ten został wydany z naruszeniem przepisów o dopuszczalności jego wydania albo jeżeli pozwany uprawdopodobni, że niezłożenie odpowiedzi na pozew oraz jego niestawiennictwo na rozprawie było niezawinione,

a przedstawione w sprzeciwie okoliczności wywołują wątpliwości co do zasadności wyroku zaocznego. Zawieszając wykonalność wyroku, sąd może zarządzić środki zabezpieczenia na podstawie przepisów oddziału drugiego.”;

53) art. 348 otrzymuje brzmienie:

„Art. 348. Koszty rozprawy zaocznej i sprzeciwu ponosi pozwany, chociażby następnie wyrok zaoczny został uchylony, chyba że wyrok ten został wydany z naruszeniem przepisów o dopuszczalności jego wydania albo niezłożenie odpowiedzi na pozew i niestawiennictwo pozwanego na rozprawie było niezawinione.”;

54) art. 370¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 370¹. Apelację sporządzoną przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, niespełniającą wymagań określonych w art. 368 § 1 pkt 1-3 i pkt 5, sąd pierwszej instancji odrzuca bez wzywania do usunięcia tych braków.”;

55) art. 374 otrzymuje brzmienie:

„Art. 374. Sąd drugiej instancji może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym w razie cofnięcia pozwu, cofnięcia apelacji albo jeżeli zachodzi nieważność postępowania.”;

56) w art. 394 w § 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) zwrot kosztów, określenie zasad ponoszenia przez strony kosztów procesu, wymiar opłaty, zwrot opłaty lub

zaliczki, obciążenie kosztami sądowymi, jeżeli strona nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy, koszty przyznane w nakazie zapłaty oraz wynagrodzenie biegłego i należności świadka;”;

57) w art. 394¹ § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Do postępowania przed Sądem Najwyższym toczącego się na skutek zażalenia stosuje się odpowiednio art. 394 § 2 i 3, art. 395, art. 397 § 1 i 4, art. 398¹⁰, art. 398¹⁴, art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze, art. 398¹⁶, art. 398¹⁷ i art. 398²¹.”;

58) po art. 394¹ dodaje się art. 394² w brzmieniu:

„Art. 394². Na postanowienia sądu drugiej instancji, których przedmiotem jest skazanie świadka, biegłego, strony i osoby trzeciej na grzywnę, zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka oraz odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia, przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu, z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.”;

59) w art. 395 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Akta sprawy wraz z zażaleniem sąd pierwszej instancji przedstawia sądowi drugiej instancji po doręczeniu zażalenia stronie przeciwnej, a w wypadkach gdy ustawa przewiduje doręczenie zaskarżonego postanowienia tylko jednej ze stron oraz w wypadkach wskazanych w art. 394 § 1 pkt 5 – niezwłocznie po złożeniu zażalenia bez doręczenia go stronie

przeciwnej. Odpowiedź na zażalenie może być wniesiona wprost do sądu drugiej instancji w terminie tygodniowym od dnia doręczenia zażalenia.”;

60) w art. 397:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Do postępowania toczącego się na skutek zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu apelacyjnym. Rozpoznanie zażalenia na postanowienie w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcia takiego zwolnienia oraz nałożenia na stronę obowiązku uiszczenia kosztów i skazania na grzywnę następuje w składzie jednego sędziego.”,

b) dodaje się § 3 i 4 w brzmieniu:

„§ 3. Postanowienie wydane po rozpoznaniu zażalenia, które nie podlegało doręczeniu stronie przeciwnej, sąd drugiej instancji doręcza z urzędu tylko stronie, która wniosła zażalenie.

§ 4. Przewodniczący w sądzie drugiej instancji pozostawia bez rozpoznania zażalenie niedopuszczalne z mocy ustawy na postanowienie tego sądu bądź zarządzenie przewodniczącego.”;

61) w art. 398⁶ uchyla się § 4;

62) w art. 436:

a) po § 1 dodaje się § 1¹-1⁴ w brzmieniu:

„§ 1¹. Jeżeli małżonkowie mają wspólne małoletnie dzieci, sąd przed doręczeniem odpisu pozwu

kieruje strony do mediacji. Przepisu art. 183⁸ § 3 zdanie drugie nie stosuje się.

§ 1². Kierując strony do mediacji, sąd wyznacza czas jej trwania na okres nie krótszy niż miesiąc.

§ 1³. Przewodniczący wyznacza rozprawę po upływie terminu, o którym mowa w § 1².

§ 1⁴. W przypadku, o którym mowa w § 1¹, sąd, na wniosek strony, może zaniechać skierowania stron do mediacji, w szczególności jeżeli stawiennictwo jednej z nich napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody. Postanowienie w tym przedmiocie zapada na posiedzeniu niejawnym. W razie zaniechania skierowania stron do mediacji przewodniczący wyznacza rozprawę.”,

b) uchyla się § 3,

c) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Jeżeli strony nie uzgodniły osoby mediatora, sąd kieruje je do stałego mediatora posiadającego wiedzę teoretyczną, w szczególności posiadającego wykształcenie z zakresu psychologii, pedagogiki, socjologii lub prawa oraz umiejętności praktyczne w zakresie prowadzenia mediacji w sprawach rodzinnych.”;

63) art. 445² otrzymuje brzmienie:

„Art. 445². W każdym stanie sprawy o rozwód lub separację sąd może skierować strony do mediacji w celu ugodowego załatwienia spornych kwestii dotyczących zaspokojenia potrzeb rodziny, alimentów, sposobu sprawowania władzy rodzicielskiej, kontaktów z dziećmi oraz spraw

majątkowych podlegających rozstrzygnięciu w wyroku orzekającym rozwód lub separację. Przepis art. 436 § 4 stosuje się odpowiednio.”;

64) w art. 468 uchyla się § 4;

65) art. 477 otrzymuje brzmienie:

„Art. 477. W postępowaniu wszczętym z powództwa pracownika wezwania do udziału w sprawie, o którym mowa w art. 194 § 1, sąd może dokonać również z urzędu. Przewodniczący poucza pracownika o roszczeniach wynikających z przytoczonych przez niego faktów.”;

66) w art. 511¹ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W terminie tygodniowym od dnia doręczenia zarządzenia o zwrocie pisma z przyczyn określonych w § 1 wnioskodawca może uiścić brakującą opłatę. Jeżeli opłata została wniesiona we właściwej wysokości, wniosek wywołuje skutek od daty pierwotnego wniesienia. Skutek taki nie następuje w razie kolejnego zwrotu wniosku z tej samej przyczyny.”;

67) w art. 545 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Kto zgłosił wniosek o ubezwłasnowolnienie w złej wierze lub lekkomyślnie, podlega karze grzywny.”;

68) art. 570² otrzymuje brzmienie:

„Art. 570². W sprawie, w której zawarcie ugody jest dopuszczalne, sąd może skierować uczestników do mediacji. Przedmiotem mediacji może być

także określenie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej. Jeżeli uczestnicy postępowania nie uzgodnili osoby mediatora, sąd kieruje ich do mediacji prowadzonej przez stałego mediatora, o którym mowa w art. 436 § 4.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. Nr 162, poz. 1125, z późn. zm.³⁾) w art. 14 w ust. 3 po pkt 2 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) regulamin premiowania innych pracowników sądów zatrudnionych do doręczania pism sądowych.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.⁴⁾) po art. 42 dodaje się art. 42a w brzmieniu:

„Art. 42a. Sprawom nadaje się bieg zgodnie z kolejnością wpływu. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, odstępstwo od tej kolejności dopuszczalne jest tylko z ważnej przyczyny. W zarządzeniu o rozpoznaniu sprawy poza kolejnością wpływu należy tę przyczynę wskazać.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151, z późn. zm.⁵⁾) art. 9 otrzymuje brzmienie:

„Art. 9. Powództwo o roszczenia wynikające z umów ubezpieczenia można wytoczyć wyłącznie przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby ubezpieczającego, ubezpieczonego, uposażonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152, z późn. zm.⁶⁾) w art. 20 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Powództwo o roszczenie wynikające z umów ubezpieczeń obowiązkowych lub obejmujące roszczenia z tytułu tych ubezpieczeń można wytoczyć wyłącznie przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby poszkodowanego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 126, poz. 876 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 123) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Wydatki związane ze sporządzeniem przekładu zapisu dźwięku posiedzenia, którego przebieg utrwalony został za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk lub obraz i dźwięk, nie obciążają stron.”;

2) w tytule II w dziale 8 po art. 78 dodaje się art. 78¹ w brzmieniu:

„Art. 78¹. Opłatę od wniosku o wydanie kopii zapisu dźwięku lub zapisu dźwięku i obrazu przebiegu posiedzenia jawnego pobiera się w kwocie 10 złotych za pierwszą i 2 złotych za każdą następną rozpoczętą godzinę zapisu.”;

3) po art. 111 dodaje się art. 111¹ w brzmieniu:

„Art. 111¹. Postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych lub o cofnięciu takiego zwolnienia doręcza się tylko stronie, która

upřednio złożyła wniosek o zwolnienie od kosztów.”.

Art. 7. 1. W sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, przepisy dotychczasowe, chyba że przepisy poniższe stanowią inaczej.

2. Przepisy art. 6¹, art. 68, art. 89 § 1, art. 96¹, art. 123 § 1, art. 129, art. 131 § 1, art. 168 § 1, art. 169 § 5, art. 171, art. 236, art. 240 § 1, art. 304, art. 326 § 1 i 2, art. 374, art. 397 § 4 ustawy, o której mowa w art. 1, oraz art. 111¹ ustawy, o której mowa w art. 6, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 8. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 7, 65 i 70, które wchodzi w życie po upływie 9 miesięcy od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, ustawę z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538 i Nr 267, poz. 2258,

z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 208, poz. 1540 i Nr 235, poz. 1699 oraz z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319 i Nr 50, poz. 331.

- ³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1070, z 2003 r. Nr 228, poz. 2256, z 2005 r. Nr 10, poz. 71 oraz z 2007 r. Nr 64, poz. 432 i 433.
- ⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98 i Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 64, poz. 433 i Nr 73, poz. 484.
- ⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 91, poz. 870 i Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 83, poz. 719, Nr 143, poz. 1204, Nr 167, poz. 1396, Nr 183, poz. 1538 i Nr 184, poz. 1539, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 oraz z 2007 r. Nr 50, poz. 331.
- ⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 26, poz. 225, Nr 96, poz. 959, Nr 141, poz. 1492, Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2778, z 2005 r. Nr 167, poz. 1396, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 oraz z 2007 r. Nr 49, poz. 328.

UZASADNIENIE

Cel i założenia projektowanej ustawy

Głównym celem projektowanej ustawy jest uproszczenie i usprawnienie przebiegu procesu cywilnego, a w efekcie zwiększenie jego efektywności i skrócenie czasu rozpoznawania spraw cywilnych. Zaznaczyć zarazem należy, że zakres przyjętych w projekcie zmian nie obejmuje co do zasady postępowania nieprocesowego.

W zakresie postępowania rozpoznawczego przedstawione założenia są realizowane przez szereg rozwiązań szczegółowych, które w szczególności zmierzają do:

- odformalizowania czynności procesowych (art. 68, art. 89 § 1, art. 129),
- wprowadzenie zasady nadawania biegu sprawom w kolejności ich wpływu (art. 42a ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych) oraz ograniczenie możliwości nieuzasadnionego odraczania rozpraw (art. 156 § 1 i 2),
- uproszczenia i uporządkowania przepisów dotyczących postępowania związanego z nadaniem biegu pismom procesowym, w tym racjonalizacji reguł dotyczących trybu opłacania pism procesowych i środków odwoławczych oraz zaskarżenia (art. 108 § 1, art. 123 § 2, art. 130, art. 130², art. 130^{2a}, art. 130³, art. 397 § 2, art. 511¹ § 2, art. 767³, uchylenie art. 193 § 4),
- poszerzenia kompetencji referendarza sądowego o możliwość ustanowienia kuratora procesowego oraz umożliwienia asystentom sędziów wydawania zarządzeń związanych z przygotowaniem posiedzeń (art. 144 § 4, art. 149 § 3, art. 206 § 3, art. 207 § 5, art. 208 § 3),
- uproszczenia procedowania sądu, co przejawia się między innymi w rozszerzeniu uprawnień do rozstrzygania pewnych kwestii formalnych i incydentalnych na posiedzeniu niejawnym (art. 169 § 5, art. 236 § 2, art. 374), zmodyfikowaniu procedury doręczeń niektórych kategorii orzeczeń i pism procesowych (art. 123 § 1, art. 132, art. 395 § 1, art. 397 § 3 Kodeksu postępowania cywilnego, art. 111¹ ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach

sądowych w sprawach cywilnych), a także stworzeniu instrumentu pozwalającego na przerwanie niekończącego się ciągu zażaleń, składanych przez strony procesu jedynie w celu spowolnienia czy wręcz wstrzymania jego toku (art. 397 § 4);

- zdyscyplinowania w większym stopniu uczestników postępowania oraz ułatwienie procedowania sądowi przez nałożenie na podmioty trzecie obowiązku współdziałania z sądem na jego wezwanie (art. 6¹, art. 96¹, art. 163 § 1),
- szerszej realizacji zasady koncentracji materiału dowodowego i zasady kontradyktoryjności, w tym modyfikacji instytucji odpowiedzi na pozew oraz wyroku zaocznego (art. 207 § 2 i 3, art. 217¹, art. 232, uchylenie art. 299, art. 339 § 1),
- usprawnienia postępowania dowodowego, w tym wprowadzenia możliwości przeprowadzenia dowodu za pomocą urządzeń technicznych umożliwiających dokonanie tej czynności na odległość (art. 232, art. 235 § 2 i 3, art. 236 § 2, art. 256, uchylenie art. 303 i zmiana art. 304),
- usprawnienia przebiegu posiedzeń jawnych przez wprowadzenie możliwości ich utrwalania za pomocą urządzeń rejestrujących dźwięk lub dźwięk i obraz i tym samym porzestanie na sporządzeniu tzw. protokołu uproszczonego (art. 157 § 1, art. 158 § 3-7, art. 160),
- ograniczenia podstaw zawieszenia postępowania (uchylenie art. 177 § 1 pkt 5 i art. 180 § 2, zmiany art. 177 § 1 pkt 6, art. 178, art. 181 pkt 2, art. 182 § 1) oraz ograniczenia możliwości wielokrotnego odraczania ogłoszenia wyroku (art. 326 § 1),
- poszerzenia kategorii spraw, w których sąd może skierować lub kieruje sprawę do mediacji przy jednoczesnym ograniczeniu możliwości zawieszenia postępowania na zgodny wniosek stron (art. 178, art. 183⁸ § 4, art. 436 § 1^{1-1⁴}, art. 570²),
- ograniczenia przekształceń podmiotowych i przedmiotowych w toku postępowania (zmiana art. 194 § 1 i uchylenie art. 194 § 3 oraz art. 196, dodanie art. 193 § 2¹, zmiana art. 477),

- doprecyzowanie i usprawnienie trybu doręczeń pism sądowych (art. 139 § 1 i 2).

Ponadto projekt zawiera propozycję zmiany względnych przesłanek wyłączenia sędziego (art. 49), uwzględniając w tym zakresie pogląd Trybunału Konstytucyjnego wyrażony w wyroku z dnia 13 grudnia 2005 r., SK 53/04, OTK-A 2005, z. 11, poz. 134. Trybunał wskazał bowiem, że ograniczenie względnej przesłanki wyłączenia sędziego jedynie do stosunku osobistego zachodzącego między nim a jedną ze stron lub jej przedstawicielem, z pominięciem innych okoliczności, które mogą mieć wpływ na ocenę bezstronności sędziego, jest niezgodny z art. 45 Konstytucji RP. Wprawdzie wyrok Trybunału dotyczył bezpośrednio konstrukcji przewidzianej w ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (art. 19), jednakże zakwestionowana przez Trybunał instytucja jest analogiczna do zawartej w art. 49 Kodeksu postępowania cywilnego. Stąd konieczność zmiany tego przepisu w kierunku wskazanym przez Trybunał Konstytucyjny.

Należy podkreślić, że większość proponowanych zmian ma swoje bezpośrednie źródło w obserwacji istniejącej praktyki sądowej. Przedstawiany projekt próbuje w szczególności modyfikować i usuwać tego rodzaju konstrukcje procesowe, które sprzyjają niezasadnemu przedłużaniu postępowania cywilnego tak na skutek działań sądu, jak i stron oraz innych uczestników procesu.

Odformalizowanie czynności procesowych

Proponowane zmiany art. 68, art. 89 § 1 i art. 129 wprowadzają zasadę, zgodnie z którą, o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej, co ma na przykład miejsce w odniesieniu do dokumentu w postaci testamentu, dokumenty w procesie cywilnym mogą być przez strony składane w odpisach poświadczonych za zgodność z oryginałem przez same strony. W efekcie zasada obowiązująca dotychczas w ograniczonym zakresie w ramach postępowania nakazowego, gdzie poświadczenie odpisu dokumentu za zgodność z oryginałem mogło być dokonane jedynie przez notariusza albo występujących w sprawie adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub radcę Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (art. 485 § 4), zostaje zmodyfikowana i rozszerzona na wszystkie rodzaje postępowań cywilnych. Dotyczy to zarówno dokumentów wy-

kazujących umocowanie do działania w charakterze organu osoby prawnej lub innej jednostki organizacyjnej i przedstawiciela ustawowego strony (art. 68), pełnomocnika procesowego (art. 89 § 1), jak i dokumentów stanowiących bezpośrednio przedmiot postępowania dowodowego (art. 129). Sąd w każdym przypadku, w szczególności, gdy jedna ze stron zakwestionuje wiarygodność złożonego odpisu bądź sąd sam poweźmie wątpliwości co do zgodności treści złożonego odpisu z oryginałem dokumentu, jest uprawniony do żądania złożenia oryginału dokumentu lub jego urzędowo poświadczonego odpisu.

Warto wskazać, że zagadnienie dopuszczalności składania w procesie cywilnym odpisów dokumentów w miejsce ich oryginałów wzbudza ostatnimi czasy duże kontrowersje. W szczególności dotyczy to dokumentów legitymujących daną osobę do występowania jako organ osoby prawnej lub innej jednostki organizacyjnej. Orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie nie jest jednoznaczne. Wprowadzenie więc wyraźnych regulacji odnoszących się do tych kwestii wydaje się być zasadne. Nadto rozwiązania te przyczynią się do usprawnienia przebiegu postępowania (szczególnie postępowania międzyinstancyjnego, w którym problem ten pojawia się najczęściej) oraz zaoszczędzenia przez strony kosztów, jakie wiążą się z koniecznością wielokrotnego składania oryginałów lub urzędowo poświadczonych odpisów dokumentów.

Nadawanie biegu sprawom według kolejności wpływu

Zasada, według której sprawom powinien być nadawany bieg zgodnie z kolejnością ich wpływu, jawi się jako oczywista dyrektywa prakseologiczna w zakresie metodyki pracy sędziego. W praktyce jednak niejednokrotnie można obserwować przypadki, w których terminy posiedzeń w pewnych sprawach wyznaczane są z pewnym opóźnieniem, podczas gdy w innych znacznie wcześniej. Decyzje te noszą przy tym cechy arbitralności, w szczególności dla stron i ich pełnomocników nie są jasne i czytelne motywy, dla których taka kolejność jest przyjmowana. Względy te zdecydowały o potrzebie wprowadzenia generalnej zasady w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych, jako normy o charakterze instrukcyjnym, wspólnej dla wszystkich procedur sądowych.

Odstępstwo od zasady nadawania biegu sprawom według kolejności wpływu może wynikać z przepisów szczególnych wskazujących na konieczność pilnego

i niezwłocznego rozpoznania pewnych kategorii spraw cywilnych. Dotyczy to: rozpoznawania spraw gospodarczych (art. 479¹⁶ – obowiązek rozpoznawania w pierwszej kolejności spraw o zawarcie, zmianę i rozwiązanie umowy oraz o ustalenie jej treści), rozpoznawania spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (art. 471), rozpoznawania wniosków o udzielenie zabezpieczenia (art. 737) czy wniosków o nadanie klauzuli wykonalności (art. 781¹). Podobnie przepisem szczególnym w tym zakresie jest art. 198 § 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, który wskazuje, że skargi na rozstrzygnięcie zespołu arbitrów powinny być rozstrzygane niezwłocznie, nie później niż w terminie miesiąca od dnia wpłynięcia skargi.

Z kolei klauzula ważnej przyczyny, jako okoliczność uzasadniająca odstępstwo od reguły wyrażonej w art. 42a ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, zaktualizuje się zwłaszcza wówczas, gdy interes publiczny z uwagi na społeczne znaczenie lub przedmiot danej sprawy będzie przemawiał za jej niezwłocznym rozpoznaniem. W takim przypadku przewodniczący, wydając zarządzenie o nadaniu biegu danej sprawie poza kolejnością wpływu, ma obowiązek wskazania przyczyny uzasadniającej podjęcie takiej decyzji.

Rozwiązanie proponowane w art. 156 § 2 stanowi dopełnienie powyższej zasady i ma zapobiec nieuzasadnionemu spoczywaniu biegu spraw będących już w toku. Stąd regulacje wprowadzające jako regułę odraczenie spraw z terminu na termin oraz określające maksymalny czas trwania okresu odroczenia. Przy czym przyjęty w tym przypadku termin miesięczny ma charakter instrukcyjny i koresponduje z ogólną zasadą rozpoznawania spraw bez zbędnej zwłoki.

Koncentracja i uporządkowanie przepisów dotyczących braków formalnych i fiskalnych

Rozwiązanie zawarte w art. 130² wprowadzone zostało do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398), która weszła w życie z dniem 2 marca 2006 r. Konstrukcja ta budzi w praktyce wątpliwości.

Zgodnie z zasadą obecnie przewidzianą w art. 130² § 1 K.p.c. pismo procesowe (w szczególności pozew), które wniesione zostało przez profesjonalnego peł-

nomocnika, a w postępowaniu gospodarczym również przez przedsiębiorcę niereprezentowanego przez zawodowego pełnomocnika, i nie zostało należycie opłacone (jeżeli podlegało opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu), przewodniczący zwraca bez wzywania do jego opłacenia (art. 130² § 1 w zw. z art. 130² § 4 K.p.c.). Podobnie w przypadku innych pism procesowych – apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sprzeciwu od wyroku zaocznego, zarzutów od nakazu zapłaty, skargi na orzeczenie referendarza sądowego – ich nienależyte opłacenie skutkuje odrzuceniem pisma bez wzywania do opłaty (art. 130² § 3 w zw. z art. 130² § 4 K.p.c.). Jednakże w przypadku pozwu powód może w terminie tygodniowym uiścić brakującą opłatę. Wówczas negatywne skutki związane z uprzednim zwrotem pozwu zostają zniesione – pozew wywołuje skutki prawne od daty pierwotnego wniesienia (art. 130² § 2 w zw. z art. 130⁴ K.p.c.). Analogiczna możliwość nie została przyznana w przypadku pism procesowych, o których mowa w art. 130² § 3 K.p.c. W efekcie w tej samej sprawie strona powodowa może skutecznie wnieść brakującą opłatę po zwrocie pisma, podczas gdy strona pozwana, składając nieopłacony sprzeciw od wyroku zaocznego czy zarzuty od nakazu zapłaty, takiej możliwości zostaje pozbawiona. Konstrukcja taka prowadzi do nieuzasadnionego uprzywilejowania powoda.

Po drugie, rozwiązanie przewidziane w art. 130² wydaje się być zbyt rygorystyczne w odniesieniu do przedsiębiorców, którzy w postępowaniu w sprawach gospodarczych nie są reprezentowani przez zawodowych pełnomocników (art. 130² § 4 K.p.c.). Wprowadzenie tak rygorystycznego i sformalizowanego rozwiązania w odniesieniu do podmiotów niebędących profesjonalnymi prawnikami (zwrot bądź odrzucenie każdego pisma procesowego nienależyte opłaconego, bez uprzedniego wezwania do opłaty i bez możliwości następczego uzupełnienia tego braku, poza pismem procesowym w postaci pozwu) narusza konstytucyjną zasadę prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

Projekt, zmieniając konstrukcję zawartą w art. 130² i wprowadzając dodatkowe rozwiązanie zawarte w art. 130^{2a}, dostosowuje ją zarazem do trybu uzupełniania braków formalnych pism procesowych, który w odniesieniu do postępowania gospodarczego przewidziany został we wcześniejszym projekcie zmiany Ko-

deksu postępowania cywilnego. Zgodnie z proponowanymi rozwiązaniami każde pismo procesowe (w tym również pozew) wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, które podlega opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu i które nie zostało należycie opłacone, podlega zwrotowi lub odrzuceniu bez możliwości uzupełnienia tej opłaty. Rygoryzm ten nie znajduje natomiast zastosowania w odniesieniu do przedsiębiorców niereprezentowanych przez profesjonalnych pełnomocników. W tym przypadku nieopłacony należycie pozew podlega wprawdzie zwrotowi, jednakże powód – przedsiębiorca może w terminie tygodniowym od dnia doręczenia zarządzenia o zwrocie pozwu uiścić brakującą opłatę. W takim przypadku pozew wywołuje skutek od daty pierwotnego wniesienia. Ponadto zarządzenie o zwrocie pisma powinno zawierać określenie wysokości należnej opłaty oraz wskazanie skutków ponownego wniesienia pisma (art. 130^{2a} § 3). Opłacanie pozostałych pism procesowych przez przedsiębiorców odbywa się według ogólnych zasad dotyczących stron niereprezentowanych przez profesjonalnych pełnomocników.

Rozszerzenie katalogu wyłączeń stosowania art. 130² i art. 130^{2a} uzasadnia specyfika sytuacji procesowych wskazanych w projektowanym art. 130³ § 1 i 2. Przykładowo, jeżeli przewodniczący uzna, że w danej sprawie brak przesłanek do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, kierując sprawę do rozpoznania w postępowaniu zwykłym, powinien wezwać stronę do dopłacenia opłaty, nawet wówczas gdy strona jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika.

Pozostałe zmiany w tym zakresie mają przede wszystkim charakter porządkujący i stanowią uszczegółowienie przyjętych rozwiązań (art. 130). Przepis ten stanowi ogólną formułę określającą tryb uzupełnienia opłat oraz braków formalnych w odniesieniu do wszelkich pism procesowych.

Poszerzenie kompetencji procesowych referendarza sądowego, oraz nadanie kompetencji asystentom sędziów do wydawania zarządzeń związanych z przygotowaniem rozpraw

Projekt poszerza kompetencje procesowe referendarza sądowego, umożliwiając mu wydawanie zarządzeń w przedmiocie ustanowienia kuratora proceso-

wego. Czynność ta nie wymaga zaangażowania sędziego i stanowi kolejny etap procesu odformalizowania pracy sędziego.

Projekt zakłada ponadto przyznanie asystentom sędziów uprawnień do wydawania pewnych kategorii zarządzeń, związanych ze wstępnym badaniem sprawy i przygotowaniem rozprawy. Uznano za uzasadnione powierzenie tej grupie urzędników sądowych prawa do wydawania zarządzeń, o których mowa w art. 149, art. 206 oraz art. 208 K.p.c. (wyznaczanie posiedzeń, zarządzanie doręczenia pozwu i wyznaczanie terminu rozprawy wraz z odpowiednimi pouczeniami, wydawanie innych zarządzeń mających na celu przygotowanie rozprawy). Zarządzenia te asystenci sędziów będą mogli wydawać jedynie z upoważnienia przewodniczącego, przy czym upoważnienie takie będzie wydawane każdorazowo dla konkretnej sprawy.

Wydaje się, że wskazane kategorie czynności wchodzą w zakres kompetencji przyznanych asystentom sędziów w art. 155 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych i pozwolą na pełniejsze wykorzystanie dobrze przygotowanych i fachowych urzędników do czynności, które nie muszą być bezpośrednio wykonywane przez sędziów.

Poszerzenie katalogu orzeczeń, które mogą być wydawane na posiedzeniu niejawnym

Zgodnie z ogólną zasadą orzeczenia sądowe zapadają na rozprawie, a na posiedzeniu niejawnym jedynie wówczas, gdy przepis szczególny tak stanowi. Projekt rozszerza katalog orzeczeń, które mogą zostać wydane na posiedzeniu niejawnym. Obejmuje on wszelkie rozstrzygnięcia dotyczące wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej, w tym również orzeczenia oddalającego taki wniosek (art. 169 § 5), postanowienia dowodowe (art. 236 § 2), a także rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji wydawane na skutek cofnięcia pozwu albo cofnięcia apelacji (art. 374). W odniesieniu do tej ostatniej sytuacji wskazać należy, że w obowiązującym stanie prawnym możliwość procedowania na posiedzeniu niejawnym nie została wprost przewidziana w przepisach regulujących postępowanie apelacyjne, co dodatkowo powoduje niejednorodną praktykę w poszczególnych sądach.

Rzecz jasna w każdym przypadku, gdy istnieje potrzeba wyznaczenia rozprawy (w sytuacjach wątpliwych, niejednoznacznych czy wymagających odebrania od strony dodatkowych wyjaśnień bądź przesłuchania świadków), sąd w oparciu o regułę zawartą w art. 148 § 2 K.p.c. może i powinien taką decyzję podjąć.

Zasady doręczania niektórych orzeczeń sądowych i pism procesowych

Zmiany przewidziane w art. 123, art. 395 § 1, art. 397 § 3 K.p.c. oraz art. 111¹ ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach w sprawach cywilnych uzasadnione są potrzebą uproszczenia i skrócenia procedury doręczeniowej w tych przypadkach, w których dana kwestia rozstrzygana w orzeczeniu będącym przedmiotem doręczenia dotyczy w istocie tylko jednej ze stron procesu. Obejmuje to postanowienia: o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych lub o cofnięciu takiego zwolnienia, o ustanowieniu, odmowie ustanowienia i cofnięciu ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, o skazaniu na grzywnę strony, która świadomie podała nieprawdziwe okoliczności, na podstawie których przyznano jej pomoc prawną z urzędu, oraz o obowiązku uiszczenia wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu, w przypadku gdy sąd cofnął udzieloną uprzednio stronie pomoc prawną. Wskazane postanowienia albo odnoszą się tylko do sfery prawo-procesowej jednej ze stron albo też tylko jedna ze stron ma interes prawny w ich zaskarżeniu. Z tych względów dotychczas istniejący obowiązek doręczania również stronie przeciwnej postanowień sądu pierwszej instancji dotyczących tych kwestii, a także odpisów zażaleń i postanowień sądu drugiej instancji, prowadził do przedłużania postępowania i powodował wykonywanie przez sekretariaty sądowe dodatkowych czynności oraz ponoszenie z tym związanych zbędnych w istocie kosztów.

Ponadto w odniesieniu do pism procesowych składanych przez strony, projekt zmienia dotychczasową regułę zawartą w art. 132. W miejsce fakultatywności pojawia się obowiązek wzajemnego doręczania sobie w toku postępowania przez adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych odpisów pism procesowych. Zarazem art. 132 § 1¹ doprecyzowuje tę instytucję przez wyraźne wskazanie kategorii pism, które są wyłączone z zakresu tej regulacji. W tym przypadku zastosowanie znajdują więc ogólne zasady dotyczące składania pism procesowych (art. 128).

Projekt przewiduje również zmiany w zakresie trybu doręczania pism sądowych. W szczególności doprecyzowany został tryb tzw. doręczenia zastępczego. Przesądzono również, że odmowa przyjęcia pisma sądowego przez adresata jest równoznaczna ze skutecznym dokonaniem doręczenia (art. 139 § 2). Projekt poszerza również krąg podmiotów, za pośrednictwem których możliwe będzie dokonywanie doręczeń pism sądowych. W szczególności wprowadzono możliwość dokonywania doręczeń przez „inny uprawniony podmiot zajmujący się doręczaniem korespondencji”, antycypując tym samym zniesienie monopolu Poczty Polskiej w tym zakresie.

Ograniczenie powtarzalności zażaleń

W praktyce występują dość liczne przypadki, w których strona dążąc w sposób oczywisty do zatrzymania procesu, składa nieskończoną liczbę zażaleń na praktycznie wszystkie, w tym również z mocy ustawy niezaskarżalne, decyzje wydawane przez sąd w toku postępowania. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, jeżeli zażalenie złożone jest na orzeczenie, które nie podlega zaskarżeniu, sąd wydaje postanowienie o odrzuceniu zażalenia jako niedopuszczalnego. Jednakże, zgodnie z art. 394 § 1 pkt 11, na postanowienie sądu o odrzuceniu zażalenia przysługuje zażalenie. W ten sposób tworzy się powtarzalność zażaleń (każde odrzucenie zażalenia otwiera drogę do złożenia nowego zażalenia na to odrzucenie), których rozpoznanie skutecznie wstrzymuje tok postępowania.

Z tych względów projekt wprowadza nową na gruncie Kodeksu postępowania cywilnego instytucję pozostawienia bez rozpoznania przez przewodniczącego sądu drugiej instancji zażalenia niedopuszczalnego z mocy ustawy, które złożone zostało na postanowienie tego sądu bądź zarządzenie przewodniczącego. Pozostawienie takiego zażalenia bez rozpoznania wyeliminuje konieczność kierowania sprawy na posiedzenie niejawne w składzie trzech sędziów i wydania postanowienia mogącego stanowić przedmiot dalszych zażaleń. W praktyce przewodniczący wydaje jedynie zarządzenie o pozostawieniu bez rozpoznania w aktach sprawy zażalenia niedopuszczalnego z mocy ustawy, o czym skarżący informowany jest w formie pisemnej.

Szersza realizacja zasady kontradiktoryjności i koncentracji materiału dowodowego oraz usprawnienie postępowania dowodowego

Proponowana zmiana art. 232 wraz z dodaniem rozwiązania zawartego w art. 217¹ konsekwentnie realizuje zasadę kontradiktoryjności jako naczelną zasadę procesu cywilnego. Art. 232, utrzymując kompetencje sądu do dopuszczenia i przeprowadzenia dowodów niewskazanych przez strony, stanowi zarazem, że kompetencje te zostają ograniczone do przypadków szczególnie uzasadnionych (obawa fikcyjności procesu cywilnego, obejście prawa). Tym samym dopuszczenie przez sąd dowodu z urzędu wymaga w każdym przypadku wskazania okoliczności, które składają się na szczególnie uzasadniony przypadek. Dyskrecja sądu istniejąca w tym zakresie w świetle obecnych rozwiązań zostaje ograniczona. Pozwoli to na bardziej precyzyjną interpretację art. 232 i umożliwi dokonywanie ocen przez sąd odwoławczy co do prawidłowości dopuszczenia dowodu z urzędu w danej sprawie.

Konsekwencją dalszego ograniczenia w procesie cywilnym zasady działania sądu z urzędu jest wprowadzenie w art. 232 w sposób wyraźny obowiązku wskazania w każdym wniosku dowodowym, a nie tylko we wniosku o przeprowadzenie dowodu ze świadków (art. 258), środka dowodowego oraz dokładnego oznaczenia faktów, które za pomocą tego środka dowodowego mają być stwierdzone. Skoro co do zasady to strony są obowiązane wskazywać dowody, powinny to czynić w formie wniosków procesowych, zawierających nie tylko elementy określone w art. 126 (w tym osnowę wniosku), ale także elementy odpowiadające treści postanowienia dowodowego (art. 236 § 1), co umożliwi sądowi ustalenie, czy dany dowód powołany został na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy czy też jedynie dla zwłoki (art. 217 § 2) oraz czy jest on przydatny dla stwierdzenia określonego faktu.

Z powyższymi regulacjami pozostaje również w związku proponowane skreślenie art. 299. Obecnie brzmienie tego przepisu wydaje się wskazywać na obowiązek sądu dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron w każdym przypadku, gdy po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. W orzecnictwie podkreśla się jednak subsydiarny charakter tego dowodu oraz stosun-

kowo dużą swobodę sądu co do oceny, czy przeprowadzenie tego dowodu jest w danej sprawie konieczne. Skreślenie szczególnej normy zawartej w art. 299 powoduje, że dowód z przesłuchania stron będzie przeprowadzany zgodnie z ogólnymi regułami postępowania dowodowego. Zastosowanie do niego znajdzie więc również zasada wyrażona w art. 232.

Wprowadzenie regulacji zawartej w art. 217¹, która w sposób istotny modyfikuje dotychczasowe rozwiązanie zawarte w art. 207 § 3, zmierza do pełniejszej realizacji zasady koncentracji materiału dowodowego. Przewodniczący na podstawie art. 217¹ § 1 uzyskuje w toku rozprawy kompetencje do zakreślenia stronom (tak działającym osobiście, jak i przez pełnomocników procesowych) terminu do powołania wszelkich dalszych twierdzeń, zarzutów i dowodów pod rygorem utraty prawa powoływania ich w dalszym postępowaniu. Instrument ten, stosowany w sposób należyty, pozwoli na pełniejszą koncentrację materiału dowodowego i tym samym sprawniejszy przebieg postępowania. Jednocześnie jest on instrumentem znacznie bardziej elastycznym niż prekluzja dowodowa wynikająca wprost z ustawy, którą przewidują między innymi przepisy dotyczące postępowania w sprawach gospodarczych (art. 479¹² i art. 479¹⁴), a także dotyczące postępowania nakazowego (art. 495 § 3). Ponadto § 2 w art. 217¹ dopuszcza, na zasadzie wyjątku, prawo do powołania dalszych okoliczności faktycznych, zarzutów i wniosków dowodowych po upływie określonego uprzednio terminu, jeżeli strona wykaże, że nie było możliwe ich powołanie w wyznaczonym terminie albo że potrzeba ich powołania powstała później. Przy czym prawo to może być realizowane w terminie dwutygodniowym od dnia, w którym powołanie tych dowodów stało się możliwe lub powstała potrzeba ich powołania. Wykazanie zachowania tego terminu obciąża stronę zgłaszającą wniosek dowodowy lub powołującą dalsze okoliczności faktyczne i zarzuty.

Dalsze zmiany w zakresie regulacji dotyczących postępowania dowodowego mają charakter porządkujący i usprawniający to postępowanie. Poza wskazywaną już regulacją art. 236 § 2, która pozwala sądowi na wydawanie wszelkich postanowień dowodowych na posiedzeniu niejawnym, przywołać należy w tym miejscu zmiany polegające na uchyleniu art. 303 i modyfikacji art. 304 oraz art. 256, a także wprowadzenie nowych instytucji prawa dowodowego przewidzianych w art. 235 § 2 i 3. W efekcie wprowadzenia zasady umożliwiającej

wydawanie postanowień dowodowych na posiedzeniu niejawnym, bezprzedmiotowa stała się norma zawarta w art. 279 dotycząca szczególnego trybu dopuszczania dowodu z opinii biegłego.

Uchylenie art. 303 i zmiana art. 304 ma na celu uproszczenie trybu przeprowadzania dowodu z przesłuchania stron, w szerszym zakresie zbliżając ten tryb do modelu obowiązującego przy przesłuchaniu świadków. W szczególności obecna treść art. 304 nie precyzuje „stosownych okoliczności”, które uzasadniają odebranie od strony przyrzeczenia, co czyni zapis ten w zasadzie martwym. Ponadto obecny model zakłada niejako dwuetapowe przesłuchanie stron. Najpierw dokonanie przesłuchania bez odbierania przyrzeczenia i pouczenia o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, ale z uprzedzeniem wynikającym z treści art. 304, a następnie – wedle uznania sądu – ponowne przesłuchanie, tym razem już po odebraniu przyrzeczenia, i pouczenie o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Wydaje się, że obecny model jest nadmiernie skomplikowany i przez to dysfunkcyjny.

Zmiana treści art. 256 ma na celu wyraźną konkretyzację ogólnej zasady, wynikającej między innymi z przepisów ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim, zgodnie z którą postępowanie przed polskim sądem państwowym toczy się w języku polskim. Zasada ta dotyczy zarówno ustnej, jak i pisemnej części procesu. Tym samym nie można podzielić wysuwanych niekiedy w doktrynie poglądów, zgodnie z którymi nie ma potrzeby tłumaczenia na język polski dokumentów składanych przed sądem w języku obcym, który znany jest zarówno sądowi, jak i stronom procesu. Ponadto wyraźne nałożenie na strony uprzedniego obowiązku składania wszelkich dokumentów, które zostały sporządzone w języku obcym, wraz z tłumaczeniem na język polski, przyczyni się do przyspieszenia postępowania – nastąpi ograniczenie dokonywanych przez sąd wezwań o złożenie tłumaczenia dokumentu.

Nowe rozwiązanie w zakresie postępowania dowodowego, związane z potrzebą uwzględnienia rozwoju nowoczesnych technik komunikacyjnych, wprowadzają przepisy art. 235 § 2 i 3. Przewidują one możliwość przeprowadzania dowodów na odległość, w szczególności przesłuchania świadków, za pomocą wideo lub telekonferencji. Kodeks postępowania cywilnego – w przeciwieństwie do Ko-

deksu postępowania karnego (art. 177 § 1a K.p.k.) – dotychczas nie zawiera przepisów, które stanowiłyby o możliwości przeprowadzania dowodów przy użyciu urządzeń technicznych, pozwalających na dokonanie takiej czynności na odległość. Wprowadzenie takiej regulacji jest nieodzowne i odpowiada tendencjom występującym w prawie europejskim i innych systemach prawnych. Zmiany art. 235 K.p.c. w tym zakresie będą miały szczególne znaczenie w sprawach, w których będzie konieczne przeprowadzenie dowodu za granicą.

Dyscyplinowanie uczestników postępowania oraz powszechny obowiązek wykonywania poleceń wydawanych przez sąd

Jedną z przyczyn przewlekłości postępowań sądowych w sprawach cywilnych jest niewłaściwe wykonywanie obowiązków procesowych przez profesjonalnych pełnomocników (adwokatów, radców prawnych i rzeczników patentowych), a nawet rażące ich niewykonywanie. Celem zmiany istniejącego stanu rzeczy i zagwarantowania rzetelnego wypełniania obowiązków procesowych przez profesjonalnych pełnomocników, projekt wprowadza do Kodeksu postępowania cywilnego nową instytucję przewidzianą w art. 96¹.

W świetle dotychczasowych regulacji z zakresu postępowania cywilnego, odmiennie niż na gruncie Kodeksu postępowania karnego, sąd był pozbawiony podstawy prawnej do zawiadomienia właściwego organu samorządu zawodowego w razie rażącego naruszenia obowiązków przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. Jedynie w ograniczonym zakresie ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 172, poz. 1804) możliwość taką wprowadzono w przypadku wadliwego wniesienia apelacji lub kasacji przez zawodowego pełnomocnika (art. 370¹, art. 398⁶).

W projektowanej regulacji zawartej w art. 96¹ przewidziano instrument pozwalający sądowi na dokonanie takiego zawiadomienia oraz dodatkowo monitorowanie działań podjętych przez właściwy organ samorządu zawodowego w celu usunięcia skutków uchybień i zapobieżenia im w przyszłości. Przewidziano, że sąd, zawiadamiając o rażącym naruszeniu obowiązków procesowych przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, przesyła zarazem odpis

tego zawiadomienia Ministrowi Sprawiedliwości, który ma określone uprawnienia nadzorcze w stosunku do organów samorządowych korporacji zawodowych. Projektowany art. 96¹ § 1 nakłada na właściwy organ samorządu zawodowego obowiązek udzielenia informacji na żądanie sądu oraz podjęcia działań wynikających z dokonanego przez sąd zawiadomienia. W ramach tych działań organ samorządowy powinien podejmować czynności mające na celu wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości. Przykładowo może dokonać zmiany osoby pełnomocnika procesowego, który nie wykonuje swoich obowiązków, a został ustanowiony dla strony z urzędu. Wykonanie powyższych obowiązków może być wymuszone za pomocą grzywny, która jest nakładana na dziekana właściwej rady okręgowej (art. 96¹ § 2).

Ponadto projekt w art. 96¹ § 3 wprowadza szczególne rozwiązanie dotyczące pełnomocników ustanowionych z urzędu. Rażąco naruszenie przez nich obowiązków procesowych będzie skutkowało możliwością nieprzyznania lub obniżenia przez sąd wynagrodzenia przyznawanego ze środków Skarbu Państwa.

Wprowadzenie ogólnej normy w art. 96¹ powoduje konieczność uchylecia szczególnych rozwiązań przewidzianych w tym zakresie w art. 370¹ oraz art. 398⁶ § 4.

W art. 6¹ wprowadzony został ogólny obowiązek podmiotów trzecich współdziałania z sądem i wykonywania poleceń sądu w zakresie i terminie przez niego wyznaczonym. Rozwiązanie to stanowi regułę ogólną, która do tej pory była realizowana jedynie w zakresie niektórych regulacji dotyczących postępowania dowodowego – art. 248 i art. 294. Normy te pozostają w mocy jako przepisy szczególne. Wykonanie obowiązków pomocy i współpracy z sądem wzmocnione zostało, podobnie jak na gruncie art. 248 i art. 294, sankcją w postaci grzywny. Oczywiście jest przy tym, że grzywna wymierzona może być jedynie w przypadku bezpodstawnej odmowy wykonania polecenia sądu, a więc odmowy, która nie znajduje podstawy prawnej (podstawą odmowy mogą być przykładowo przepisy ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych) lub podstawy faktycznej (na przykład nieposiadanie przez dany podmiot informacji żądanych przez sąd).

Proponowane rozwiązanie znajdzie zastosowanie przede wszystkim w tych przypadkach, w których sąd zobligowany jest do podejmowania określonych działań z urzędu (w szczególności w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym).

Dotychczas obowiązujący art. 163 § 1 K.p.c. określał wysokość grzywny wymierzonej w postępowaniu cywilnym w kwocie do jednego tysiąca złotych. Projekt przewiduje podwyższenie górnej granicy orzekanych grzywien do dwudziestu tysięcy złotych. Rozwiązanie to ma na celu ujednoczenie zasad istniejących w tym zakresie w postępowaniu cywilnym i karnym (projekt zmiany Kodeksu postępowania karnego przewiduje podwyższenie maksymalnej wysokości kar porządkowych do kwoty 20 000 zł), a przede wszystkim urealnienie wynikających z orzeczonej grzywny dolegliwości finansowych. W konsekwencji sąd uzyskuje znacznie skuteczniejszy instrument dyscyplinowania uczestników postępowania oraz innych podmiotów zobowiązanych do współdziałania z sądem.

Konsekwencją powyższych rozwiązań dyscyplinujących jest wprowadzenie szczególnego trybu zażaleniowego w odniesieniu do postanowień porządkowych wydawanych przez sąd drugiej instancji. Z uwagi na konieczność zapewnienia kontroli odwoławczej wszelkich postanowień porządkowych o charakterze przymuszającym (skazanie świadka, biegłego, strony i osoby trzeciej na grzywnę, zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka oraz odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia), w tym tych również, które mogą być wydawane w toku postępowania odwoławczego przez sąd drugiej instancji, wprowadzono nową instytucję wzorowaną na przepisach Kodeksu postępowania karnego – zażalenie do równorzędnego składu sądu odwoławczego (art. 394²). W ten sposób zapewniona została kontrola odwoławcza także w odniesieniu do postanowień, o których mowa w art. 394 § 1 pkt 5, wydawanych po raz pierwszy w toku postępowania odwoławczego. Rzecz jasna zażalenie nie przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji, które wydane zostało na skutek przeprowadzonej w tym zakresie kontroli instancyjnej (art. 394² in fine).

Obligatoryjna odpowiedź na pozew i możliwość wydania wyroku zaocznego na posiedzeniu niejawnym

W projekcie w sposób istotny została zmodyfikowana instytucja odpowiedzi na pozew i wyroku zaocznego (art. 207 § 2 i 3, art. 339 § 1). Zgodnie z proponowanymi rozwiązaniami, przewodniczący (sędzia sprawozdawca) w każdej sprawie może, jeszcze przed wyznaczeniem rozprawy, zarządzić doręczenie odpisu pozwu oraz zobowiązać pozwanego do złożenia, w terminie nie krótszym niż dwutygodniowy, pisemnej odpowiedzi na pozew. W przypadku niewniesienia odpowiedzi na pozew, a więc faktycznie niepodjęcia przez pozwanego jakiegokolwiek obrony, sąd może wydać wyrok zaoczny na posiedzeniu niejawnym. Przyjęcie takiego trybu procedowania w sposób oczywisty przyspiesza rozpoznanie sprawy – sąd już przed wyznaczeniem pierwszego terminu rozprawy pozna stanowiska obu stron, zgłaszane przez nich twierdzenia i zarzuty oraz towarzyszące im wnioski dowodowe. Tym samym rozprawa może zostać zaplanowana zdecydowanie bardziej efektywnie, w szczególności, jeżeli zważyć, że sąd zyskuje uprawnienie do rozpoznania zgłoszonych przez strony wniosków dowodowych jeszcze przed rozprawą na posiedzeniu niejawnym (art. 236 § 2).

Powyższa konstrukcja sprzyja zasadzie koncentracji materiału dowodowego oraz realizacji ogólnej dyrektywy procesowej nakazującej dążenie do rozstrzygnięcia sprawy już na pierwszym posiedzeniu (art. 6).

Wydanie wyroku zaocznego na posiedzeniu niejawnym jest bezpośrednią konsekwencją biernej postawy pozwanego, który, wbrew regule wynikającej z art. 221, odmawia wdania się w spór. Jeżeli bowiem pozwany nie kwestionuje zasadności roszczeń podnoszonych przez powoda – tak należy rozumieć niezłożenie odpowiedzi na pozew, a więc niezaprzeczenie twierdzeniom zawartym w pozwie – wyznaczenie rozprawy staje się w istocie zbędne. Nadto możliwość wyrokowania zaocznego na posiedzeniu niejawnym znacząco skraca okres, jaki upływa w takim przypadku od wniesienia powództwa w danej sprawie do udzielenia ochrony prawnej powodowi.

Konsekwencją powyższych zmian jest konieczność modyfikacji brzmienia art. 346 § 1 i art. 348.

Możliwość utrwalenia przebiegu posiedzenia jawnego za pomocą urządzeń rejestrujących dźwięk albo obraz i dźwięk.

Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 157 § 1 przebieg posiedzenia jawnego w każdej sprawie, w miarę istniejących możliwości technicznych, będzie utrwalany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk. W takim przypadku protokół z posiedzenia może przybrać formę skróconą (art. 158 § 3). Jeżeli protokół z posiedzenia został sporządzony w formie skróconej, utrwalony za pomocą urządzeń rejestrujących zapis foniczny lub wideofoniczny posiedzenia, podlega przekładowi i utrwaleniu w formie papierowej w przypadkach wskazanych w ustawie (art. 158 § 4). Powyższe rozwiązanie, przy założeniu zapewnienia sądom właściwych środków technicznych i osobowych (urządzenia rejestrujące, osoby dokonujące przekładu zapisu), w sposób oczywisty usprawni przebieg posiedzeń spowalnianych obecnie przez konieczność odrębnego utrwalania przebiegu posiedzenia w protokole. Konsekwencją przyjętych w tym zakresie rozwiązań jest również zmiana art. 9 i art. 160 oraz uchylenie art. 159 § 1.

Ograniczenie podstaw zawieszenia postępowania

Zawieszenie postępowania stanowi obecnie jedną z głównych przyczyn długo trwałości postępowań cywilnych, a nawet ich przewlekłości. Z tych względów instytucja ta wymaga dalszych modyfikacji, zapoczątkowanych już w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, który odnosił się przede wszystkim do postępowań w sprawach gospodarczych.

Przed wszystkim bezzasadne jest dalsze utrzymywanie rozwiązania istniejącego obecnie w art. 177 § 1 pkt 5. Zgodnie z tym przepisem, sąd może zawiesić postępowanie w razie niestawiennictwa obu stron na rozprawie oraz w razie niestawiennictwa powoda, gdy powód nie żądał rozpoznania sprawy w jego nieobecności, a pozwany nie zgłosił wniosku o rozpoznanie sprawy. Wprawdzie gospodarzami procesu cywilnego są jego strony, jednakże obowiązkiem sądu w przypadku wniesienia powództwa jest dążenie do sprawnego merytorycznego rozpoznania objętego nim sporu. Po rozszerzeniu zasady kontrydiktoryjności i ograniczeniu możliwości prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu, o treści wydanego rozstrzygnięcia powinien zasadniczo decydować stan

sprawy na pierwszej rozprawie. Jeżeli strony bez usprawiedliwienia nie stawiają się na rozprawę i nie prezentują sądowi swoich twierdzeń i dowodów, brak jest podstaw do wstrzymywania toku procesu i tym samym w istocie uchylania się od jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

Z powyższych przyczyn projekt ogranicza również podstawy zawieszenia postępowania przewidziane obecnie w art. 177 § 1 pkt 6 jedynie do tych, których wystąpienie faktycznie uniemożliwia nadanie sprawie dalszego biegu – nieoprawienie lub nieuzupełnienie w wyznaczonym terminie braków pisma procesowego, brak adresu powoda albo niewskazanie przez powoda w wyznaczonym terminie adresu pozwanego. Dotychczas otwarty w istocie katalog podstaw zawieszenia przewidzianych w art. 177 § 1 pkt 6 stanowił główne i zasadnicze źródło błędnej praktyki sądowej, prowadzącej do bezzasadnego zawieszania postępowań. Z tych względów nowelizacja tego przepisu jest konieczna. Projektowana regulacja obejmuje jednocześnie sytuacje, gdy braki pisma procesowego ujawnią się na dalszym etapie postępowania (wyłączony rygor zwrotu pisma), zaś braki są tego rodzaju, że wydanie orzeczenia merytorycznego nie jest możliwe (np. niesprecyzowane żądanie pozwu). W takiej sytuacji powinna być przewidziana możliwość zawieszenia postępowania. Wskazać należy jednocześnie, że w zakresie uzupełniania braków pisma procesowego i jego poprawiania na wstępnym etapie postępowania stosować się będzie nadal rygor przewidziany w art. 130 § 1 K.p.c. (zwrot pisma).

Konsekwencją tej nowelizacji jest również konieczność zmiany brzmienia art. 181 pkt 2.

Uchyleniu powinien podlegać art. 180 § 2, który obecnie przyznaje sądowi możliwość zwrócenia się z urzędu do sądu spadku o ustanowienie kuratora spadku. Wydaje się bowiem, że w sytuacji, w której same strony bądź ich spadkobiercy nie są zainteresowane w kontynuowaniu postępowania, brak jest przyczyn, dla których sąd z urzędu powinien podejmować czynności zmierzające do kontynuowania takiego procesu.

Ograniczenie możliwości zawieszenia postępowania na zgodny wniosek stron (art. 178) jest związane z wprowadzeniem do procesu cywilnego instytucji me-

diacji. Projekt rozszerza stosowanie tej instytucji również na postępowanie uproszczone (art. 183⁸ § 4).

W końcu do katalogu podstaw przewidzianych w art. 182 § 1, które uzasadniają umorzenie zawieszono go postępowania, projekt wprowadza dodatkowo przesłankę upływu pięciu lat od daty zawieszenia postępowania na podstawie art. 174 § 1 pkt 2, a więc w przypadku zawieszenia na skutek występujących braków w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej stroną, które uniemożliwiają jej działanie. W obecnym stanie prawnym podjęcie postępowania zawieszono go z tej przyczyny uzależniono jest wyłącznie od woli drugiej strony procesu, która nie utraciła zdolności podejmowania czynności procesowych. Ewentualnie istnieje możliwość wystąpienia z urzędu przez sąd rozpoznający sprawę o ustanowienie kuratora w trybie art. 42 K.c.

Rozszerzenie stosowania mediacji w sprawach rodzinnych

Projekt wprowadza obligatoryjną mediację w sprawach rozwodowych i separacji, w przypadkach gdy małżonkowie mają wspólne małoletnie dzieci (art. 436). Rozwiązanie to ma na celu umożliwienie pozostającym w konflikcie małżonkom osiągnięcie porozumienia co do sposobu rozstania, tj. z orzekaniem czy z zaniechaniem orzekania o winie, alimentów, władzy rodzicielskiej nad wspólnymi małoletnimi dziećmi, sposobu wykonywania tej władzy, a także sposobu kontaktów z dziećmi przez rodzica niezamieszkującego z dziećmi. Wypracowanie przez małżonków przed mediatorem akceptowalnych rozwiązań w tym zakresie przyczyni się z jednej strony do skrócenia czasu trwania postępowania sądowego, z drugiej strony pozwoli również na zminimalizowanie istniejącego między małżonkami konfliktu. W wyniku mediacji może oczywiście dojść między małżonkami do całkowitego pojednania, co w konsekwencji będzie skutkowało cofnięciem pozwu i umorzeniem postępowania już na wstępnym jego etapie.

Z uwagi na wagę i doniosłość społeczną spraw, w których małżonkowie mają wspólne małoletnie dzieci, projekt wyłącza również możliwość odstąpienia od mediacji w sytuacji, gdyby strona po doręczeniu jej odpisu postanowienia o skierowaniu do mediacji nie wyraziła zgody na mediację. Nawet w takiej sytuacji mediacja powinna być prowadzona, a mediator powinien wyznaczyć termin i miejsce posiedzenia mediacyjnego. Rozwiązanie takie ma zapewnić rze-

czywistą możliwość podjęcia przez pozostających w konflikcie małżonków próby porozumienia i wypracowania satysfakcjonujących strony rozwiązań. Należy przy tym zauważyć, że projekt nie nakłada obowiązku uczestnictwa przez małżonków w posiedzeniu mediacyjnym, nie dochodzi tym samym do naruszenia zasady dobrowolności mediacji. Również i w takim przypadku mediator będzie obowiązany sporządzić protokół z przebiegu postępowania mediacyjnego. Projekt konsekwentnie przyjmuje, że rozprawa może być wyznaczona dopiero po upływie terminu oznaczonego w postanowieniu sądu jako czas trwania mediacji.

Projekt przewiduje ponadto, że strony skierowane do mediacji w sprawach, o których mowa w art. 436 § 1¹, nie uiszczają wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora za prowadzenie postępowania mediacyjnego, a koszty te obciążają tymczasowo Skarb Państwa (art. 98¹ § 1¹). Rozwiązanie takie jest związane z wprowadzeniem obligatoryjnego kierowania do mediacji oraz przeprowadzania mediacji w tego rodzaju sprawach. Koszty mediacji pokrywane są przez strony, a zatem wobec nałożenia powyższych obowiązków związanych z mediacją przewidziano instrumenty, które zapewnią czasowe zwolnienie stron od obowiązku ponoszenia wskazanych kosztów. Ich ostateczne rozliczenie nastąpi dopiero w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji.

Przyznanie wynagrodzenia i zwrotu wydatków następuje po złożeniu przez mediatora protokołu z przebiegu mediacji. Wymóg złożenia protokołu z przebiegu mediacji jest związany z koniecznością umożliwienia sądowi weryfikacji czynności podjętych przez mediatora, a także liczby odbytych posiedzeń mediacyjnych.

Kierując strony do mediacji w sprawach rozwodowych i w sprawach o separację, w przypadku gdy małżonkowie mają wspólne małoletnie dzieci, sąd określa czas jej trwania na okres nie krótszy niż miesiąc. Czas trwania mediacji przewidziany w przepisie art. 183¹⁰, jako normie ogólnej, wydaje się niewystarczający na wypracowanie porozumienia w tego rodzaju sprawach po długoletnim konflikcie istniejącym między stronami, który w konsekwencji spowodował wniesienie pozwu o rozwód czy separację. Dłuższy okres trwania mediacji przewidziany w art. 436 § 1² ma więc zapewnić stronom odpowiedni czas na

wypracowanie porozumienia co do sposobu rozstania i wygaszenia czy zminimalizowania konfliktu.

Projekt przyjmuje, że w szczególnych przypadkach, np. gdy stawiennictwo jednej ze stron napotyka na trudne do przezwyciężenia przeszkody (np. gdy jedno z małżonków przebywa za granicą bądź miejsce pobytu nie jest znane), na wniosek strony sąd będzie mógł zaniechać skierowania stron do mediacji. Postanowienie w przedmiocie powyższego wniosku z uwagi na ekonomikę procesową będzie zapadało na posiedzeniu niejawnym. W razie zaniechania skierowania stron do mediacji przewodniczący wyznaczy rozprawę (art. 436 § 1⁴).

Projekt akcentuje także zasadę swobody dokonywania przez strony wyboru osoby mediatora. Z tych względów uchyleniu podlega przepis art. 436 § 3, zgodnie z którym mediatorami mogą być kuratorzy sądowi oraz osoby wskazane przez ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne. Uchylenie art. 436 § 3 spowodowało konieczność dokonania stosownych zmian w treści art. 436 § 4 oraz art. 570². Proponowane zmiany nie wprowadzają zakazu bycia mediatorem przez kuratorów sądowych ani też osoby wskazane przez rodzinne ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne. Obowiązujące przepisy dotyczące mediacji pozwalają, aby to same strony uzgodniły, że mediatorem ma być osoba będąca kuratorem sądowym czy też osoba wskazana przez rodzinny ośrodek diagnostyczno-konsultacyjny. Kuratorzy sądowi oraz osoby wskazane przez rodzinne ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne mogą także starać się o wpis na listy mediatorów prowadzone przez organizacje społeczne i zawodowe, które informacje o listach stałych mediatorów przekazują prezesom sądów okręgowych.

Z uwagi na szczególny charakter spraw rodzinnych, w tym o rozwód i separację, projekt wskazuje preferowane wykształcenie stałego mediatora. Wykształcenie z zakresu psychologii, pedagogiki, socjologii lub prawa wydaje się gwarantować odpowiednie przygotowanie teoretyczne do zrozumienia istoty konfliktu rodzinnego oraz małżeńskiego, ponadto do pomocy stronom w analizie potrzeb, wzajemnych oczekiwań, a następnie wypracowania porozumienia.

Zakaz ponownego odraczania ogłoszenia wyroku i możliwość ogłoszenia wyroku również przez sędziego sprawozdawcę

Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 326 § 1 w sprawie zawilej sąd może odroczyć ogłoszenie wyroku na czas do dwóch tygodni. Zarazem przepis ten nie zawiera zakazu ponownego odroczenia ogłoszenia wyroku czy nawet kilkakrotnego dokonywania odroczenia publikacji. Co więcej obserwacja praktyki orzeczniczej wykazuje, że tego typu przypadki mają miejsce.

Z tych względów stało się konieczne wprowadzenie wyraźnego przepisu, który ogranicza możliwość odraczania publikacji wyroku tylko jeden raz, na czas do dwóch tygodni. Naruszenie tej normy przez sąd nie pociąga za sobą wprowadzie bezpośrednich konsekwencji procesowych, jednakże stanowić może przedmiot kontroli w ramach nadzoru administracyjnego nad działalnością sądów powszechnych. Ponadto sam fakt wprowadzenia takiej normy i tym samym związania nią sędziego przyczyni się do wyeliminowania nieprawidłowych praktyk polegających na kilkakrotnym odraczaniu publikacji orzeczenia.

Umożliwienie ogłoszenia wyroku po odroczeniu jego publikacji wyłącznie przez sędziego sprawozdawcę (art. 326 § 2) znajdzie zastosowanie w przypadku trzyosobowych składów zawodowych sądu. Rozwiązanie to stanowi drobne, lecz odczuwalne usprawnienie organizacyjne – odpadnie potrzeba ponownego kompletowania całego składu sądu do samej czynności ogłoszenia wyroku.

Ograniczenie przekształceń podmiotowych i przedmiotowych w toku procesu

Każde przekształcenie podmiotowe w toku procesu wpływa negatywnie na dynamikę procesu i wydłuża czas trwania postępowania. Instytucja ta w obecnym stanie prawnym jest nazbyt „opiekuńcza” i nazbyt rozbudowana. Z tych względów wymaga zawężenia.

W art. 194 § 1 proponuje się, aby wyłącznie powód, jako strona inicjująca postępowanie, mógł decydować o zakresie podmiotowym procesu. Nie wydaje się zasadne i celowe utrzymywanie istniejącego obecnie rozwiązania, zgodnie z którym pozwany miał prawo wnioskować o wezwanie do procesu w charakterze pozwanego innego podmiotu.

Rozwiązanie przewidziane obecnie w art. 194 § 3 pozwala na poszerzenie zakresu podmiotowego procesu po stronie pozwanej, w przypadku gdy okaże się, że powództwo o to samo roszczenie może być wytoczone przeciwko innym jeszcze osobom, które nie zostały do tej pory pozwane. W praktyce instytucja ta znajduje zastosowanie przede wszystkim do przypadków odpowiedzialności solidarnej. Z istoty odpowiedzialności solidarnej wynika, że wierzyciel ma prawo wyboru, czy skieruje swoje roszczenie przeciwko wszystkim dłużnikom solidarnym czy też tylko przeciwko niektórym z nich. Niepozwanie wszystkich dłużników solidarnych nie ma zatem wpływu na rozstrzygnięcie sprawy i nie stanowi przeszkody do wytoczenia osobnego powództwa przeciwko pozostałym dłużnikom. Z tego względu nie ma potrzeby utrzymywania instytucji przewidzianej obecnie w art. 194 § 3, w szczególności, jeżeli zważyć, że zgodnie z art. 198 § 3, osoby wezwane do wzięcia udziału w sprawie mają prawo żądać powtórzenia w całości lub w części dotychczas przeprowadzonego postępowania.

Analogicznie brak jest uzasadnienia dla utrzymywania instytucji przewidzianej w art. 196, która umożliwia dokonanie zmian podmiotowych po stronie powodowej, w przypadku gdy sam powód dokonał błędnej oceny sytuacji prawnej i wystąpił z powództwem mimo braku w tym zakresie legitymacji czynnej. Osoba, której legitymacja taka faktycznie przysługuje, może, zgodnie z zasadą dyspozycyjności, wystąpić z odrębnym powództwem we własnym imieniu.

Wskazane modyfikacje w zakresie zmian podmiotowych pociągają za sobą również stosowną zmianę regulacji dotyczącej postępowania w sprawach z zakresu Prawa pracy (art. 477).

Ponadto w odniesieniu do przekształceń przedmiotowych dokonywanych w toku procesu projekt przewiduje wprowadzenie obligatoryjnej formy pisemnej (art. 193 § 2¹). W ten sposób zasada pisemności pozwu (art. 187) zostaje rozszerzona również na jego późniejsze modyfikacje przedmiotowe – zgłoszenie nowego żądania zamiast lub obok żądania dotychczasowego. Wyjątek od tej zasady dotyczy spraw o alimenty oraz naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym.

Sprecyzowanie i usprawnienie trybu tzw. zastępczych doręczeń pism sądowych

Jak zostało już wskazane powyżej, zmiana art. 139 § 1 zmierza do pełnego uregulowania w ustawie doręczeń zastępczych dokonywanych poprzez awizację. Obecnie zagadnienie to jest regulowane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowego trybu doręczenia pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym. Wydaje się konieczne i zasadne przeniesienie zasadniczych rozwiązań w tym zakresie, wywołujących istotne skutki procesowe, bezpośrednio do Kodeksu postępowania cywilnego. W art. 139 § 2 uproszczono tryb doręczenia pism sądowych, w przypadku gdy adresat odmawia ich przyjęcia. Zgodnie z projektowanym art. 139 § 2, odmowa odbioru pisma sądowego przez adresata skutkować będzie przyjęciem fikcji prawnej doręczenia tego pisma.

Zmiany w innych aktach prawnych

Zmiana w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. Nr 162, poz. 1125, z późn. zm.) – art. 2 – jest związana z projektowanym utworzeniem w sądach nowej grupy pracowników zatrudnionych w ramach sądowej służby doręczeniowej, o których mowa w art. 131 § 4 K.p.c. Projektowany art. 14 ust. 3 zmienianej ustawy umożliwi Ministrowi Sprawiedliwości wydanie regulaminu premiowania tych pracowników.

Proponowane w art. 4 i 5 zmiany w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151, z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152, z późn. zm.) określają wyłączną właściwość sądu w sprawach o roszczenia wynikające z umów ubezpieczenia i o roszczenia wynikające z umów ubezpieczeń obowiązkowych lub obejmujących roszczenia z tytułu tych ubezpieczeń. W przypadku dochodzenia powyższych roszczeń proponuje się rezygnację z właściwości ogólnej, mając na celu przeciwdziałanie wytaczaniu powództw przez ubezpieczycieli przed sądami właściwymi dla miejsca ich siedziby. Rozwiązanie takie powinno ułatwić dochodzenie swoich praw przed sądem m.in. ubezpieczonym (ubezpieczającym, uposażonym), których pozycja procesowa jest z reguły znacznie słabsza.

Konsekwencją zaproponowania zmian w zakresie utrwalania przebiegu posiedzenia za pomocą urządzeń rejestrujących dźwięk lub obraz i dźwięk jest wprowadzenie stosownych regulacji w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych regulujących kwestie wydatków związanych ze sporządzeniem przekładu zapisu dźwięku i opłaty od wniosku o wydanie kopii zapisu dźwięku lub obrazu i dźwięku. Przewiduje się, że wydatki związane ze sporządzeniem takiego przekładu nie będą obciążać stron, poniosą one jedynie opłatę od wniosku o wydanie kopii stosownego zapisu. Strony będą natomiast ponosiły opłaty związane z wydaniem im kopii takiego zapisu.

Materia objęta projektem jest zgodna z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa w zakresie rozwiązań dotyczących kosztów postępowania mediacyjnego w sprawach rodzinnych oraz kosztów związanych z utrwalaniem przebiegu posiedzenia za pomocą urządzeń rejestrujących dźwięk lub obraz albo dźwięk.

W związku z przyjętym rozwiązaniem, że wynagrodzenie i podlegające zwrotowi wydatki mediatora poniesione w związku z przeprowadzeniem mediacji odbytej na skutek skierowania przez sąd w sprawach rozwodowych i separację, w przypadkach gdy małżonkowie mają wspólne małoletnie dzieci, obciążają tymczasowo Skarb Państwa, projekt pociąga za sobą dodatkowe obciążenia dla budżetu. Obciążenia te będą jednak czasowe, bowiem koszty mediacji ostatecznie obciążą strony. Szacuje się, że roczne obciążenia Skarbu Państwa z powyższego tytułu wynosić będą co najmniej 4 386 240 zł, które zostanie pokryte z części 15 – „sądy powszechne”. Szacunkowe wyliczenie przeprowadzono, biorąc pod uwagę liczbę rozwodów, w których małżonkowie mają wspólne małoletnie dzieci, oraz wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym. W 2004 r. doszło do 36.552 rozwodów w sprawach, w których małżonkowie mieli wspólne małoletnie dzieci. Z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 listopada 2005 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym (Dz. U. Nr 239, poz. 2018) wynika, że w

sprawach o prawa niemajątkowe wynagrodzenie mediatora za pierwsze posiedzenie mediacyjne przeprowadzone w wyznaczonym przez sąd czasie mediacji wynosi 60 zł. Do obliczania zwrotu wydatków również przyjęto kwotę 60 zł, co razem stanowi 120 zł. Mnożąc tę wielkość przez liczbę rozwodów otrzymano, szacunkowe obciążenie dla budżetu państwa ($36.552 \times 120 \text{ zł} = 4\,386\,240 \text{ zł}$).

Koszty związane z wprowadzaniem instytucji utrwalania przebiegu rozprawy za pomocą urządzeń rejestrujących dźwięk lub obraz albo dźwięk obejmują dwa zasadnicze składniki. Pierwszy z nich to koszt zakupu i eksploatacji urządzeń służących do rejestrowania przebiegu posiedzeń sądowych. Drugi obejmuje koszty związane z dokonaniem przekładu zapisu dźwiękowego całości lub części posiedzenia. Odnośnie do pierwszego składnika wskazać należy, że w 2006 r. było planowane wyposażenie około 800 sal rozpraw w zestawy audio umożliwiające rejestrację przebiegu rozpraw. Przewidywany koszt tego przedsięwzięcia to około 6,4 mln złotych. Wydatek ten został w budżecie na rok 2006 zabezpieczony. W 2007 r. planuje się wyposażenie w tego rodzaju sprzęt dalszych 3.200 sal rozpraw. Łączny koszt zakupu urządzeń technicznych umożliwiających wdrożenie systemu zapisu audio przebiegu rozpraw na wszystkich salach rozpraw szacowany jest na poziomie ok. 24 mln zł.

Koszty związane z dokonaniem przekładu zapisu dźwiękowego całości lub części posiedzenia są w istocie bardzo trudne do bliższego oszacowania. Trudno bowiem przewidzieć, ile faktycznie zapisów audialnych podlegać będzie przekładowi. Stąd ewentualne szacunki w tym zakresie mogą mieć charakter jedynie bardzo przybliżony. W 2005 r. sądy powszechne załatwiły łącznie ponad 7,5 mln spraw rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego (sprawy cywilne, gospodarcze, rodzinne, sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych). Zakładając, że przekładowi będzie podlegać przebieg około 20% rozpraw, i przyjmując wskaźnik 1 rozprawa w sprawie, otrzymujemy około 1,5 mln rozpraw, w których dokonywana będzie transkrypcja zapisu dźwiękowego. Zakładając dalej, że przeciętny czas trwania rozprawy w sprawach cywilnych wynosi około 30 minut, oraz szacując, że przekład 30-minutowej rozprawy to około dwóch stron maszynopisu, a ponadto przyjmując, że wartość pracy polegającej na sporządzeniu jednej strony przekładu maszynopisu to 5 zł, dochodzimy do kosztu w granicach 15 mln złotych rocznie.

Mając na uwadze powyższe szacunki, należy również uwzględnić wymierne, aczkolwiek trudne do wyrażenia w kwotach, oszczędności, jakie przyniesie budżetowi państwa wprowadzenie audiowizualnej techniki zapisu rozprawy. Chodzi tu o skrócenie czasu trwania rozprawy i redukcję związanych z tym kosztów, oszczędność czasu pracy sędziego i protokolanta, w końcu skrócenie czasu rozstrzygnięcia poszczególnych spraw cywilnych.

Doręczanie pism sądowych przez osoby zatrudnione w sądach nie powinno wygenerować nowych kosztów po stronie Skarbu Państwa. Osoby takie będą zatrudniane w ramach posiadanych przez sądy etatów, jak również w ramach obecnie istniejących stanowisk. Doręczanie za ich pośrednictwem pism sądowych może natomiast przyczynić się do powstania oszczędności spowodowanych zmniejszeniem liczby przesyłek dostarczonych za pośrednictwem poczty.

Wskazać należy, że w zakresie sądowej służby doręczeniowej projekt powiela istniejące w art. 131 § 3 K.p.c. rozwiązanie. Treść delegacji została uzupełniona tak, aby spełniała ona wymogi konstytucyjne. Przyjmując założenie, że sądowa służba doręczeniowa będzie tworzona na poziomie poszczególnych sądów, stwierdzić należy, że wydatki związane z jej funkcjonowaniem będą zaspokajane w miarę posiadanych przez sądy środków finansowych.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**
z dnia
**w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych w postępowaniu
cywilnym**

Na podstawie art. 131 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie określa szczegółowy tryb doręczania pism sądowych przeznaczonych dla stron, ich pełnomocników oraz świadków, biegłych i innych osób biorących udział w postępowaniu cywilnym przez pocztę, osoby zatrudnione w sądzie, komorników lub inne uprawnione podmioty zajmujące się doręczaniem korespondencji.

2. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio również do doręczania pism wysyłanych przez komorników sądowych.

3. Przepisy rozporządzenia dotyczące sądu wysyłającego stosuje się odpowiednio do komorników sądowych.

§ 2. 1. Pismo sądowe, doręczane przez pocztę, wysyłane jest jako list polecony za potwierdzeniem odbioru, zwany dalej "przesyłką".

2. Na stronie adresowej przesyłki umieszcza się napis: "Polecona – za potwierdzeniem odbioru".

3. Do przesyłki dołącza się jednocześnie formularz potwierdzenia odbioru, którego wzór stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Przesyłkę, doręczaną przez pocztę nadaje się w pocztowej placówce nadawczej za pokwitowaniem w wykazie poleconych przesyłek listowych, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. 1. Przesyłkę doręcza się wyłącznie adresatowi.

2. Przesyłka adresowana do osoby prawnej lub do organizacji nieposiadającej osobowości prawnej może być doręczona pracownikowi upoważnionemu do odbioru przesyłek.

§ 5. 1. Osoby, o których mowa w § 4, potwierdzają odbiór przesyłki na formularzu potwierdzenia odbioru przez wpisanie daty otrzymania przesyłki i umieszczenie czytelnego podpisu zawierającego imię i nazwisko. Listonosz wpisuje datę doręczenia przesyłki, imię i nazwisko odbierającego, zaznacza sposób doręczenia, co potwierdza własnoręcznym podpisem.

2. Jeżeli do doręczenia przesyłki nie doszło, listonosz na formularzu potwierdzenia odbioru wpisuje datę czynności i zaznacza przyczynę niedoręczenia, co potwierdza własnoręcznym podpisem.

§ 6. 1. Jeżeli przesyłka ma być doręczona osobie wymienionej w art. 137 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, do przesyłki dołącza się dwa formularze potwierdzenia odbioru dla adresata oraz dla organu bezpośrednio przełożonego.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie doręczenia pisma sądowego osobie pozbawionej wolności, za pośrednictwem administracji właściwego zakładu karnego lub aresztu śledczego.

§ 7. 1. Po doręczeniu przesyłki listonosz oddaje niezwłocznie formularz potwierdzenia odbioru pocztowej placówce oddawczej, która na pierwszej stronie formularza potwierdzenia odbioru umieszcza odcisk datownika i odsyła je organowi wysyłającemu.

2. W przypadkach, o których mowa w § 6, organ bezpośrednio przełożony lub administracja właściwego zakładu oddaje niezwłocznie po doręczeniu przesyłki drugi egzemplarz formularza potwierdzenia odbioru pocztowej placówce oddawczej. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio.

§ 8. Przewidziane w art. 139 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego zawiadomienie dla adresata o pozostawieniu przesyłki listonosz sporządza na odrębnym formularzu, którego wzór stanowi załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 9. 1. W przypadkach określonych w art. 139 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego listonosz:

1) pozostawia zawiadomienie o możliwości odbioru przesyłki we właściwej pocztowej placówce oddawczej;

2) dokonuje adnotacji o niedoręczeniu przesyłki na potwierdzeniu odbioru oraz adnotacji "awizowano dnia" na adresowej stronie niedoręczonej przesyłki i składa swój podpis;

3) oddaje przesyłkę niezwłocznie do właściwej pocztowej placówki oddawczej.

2. Poczta placówka oddawcza potwierdza przyjęcie od listonosza awizowanej przesyłki poprzez umieszczenie na stronie adresowej odcisku datownika i podpisu przyjmującego pracownika.

§ 10. 1. Przesyłkę niedoręczoną przechowuje się w pocztowej placówce oddawczej, wraz z pokwitowaniem odbioru przez 7 dni.

2. Jeżeli adresat nie zgłosi się po odbiór przesyłki w terminie, o którym mowa w ust. 1, pocztowa placówka oddawcza sporządza, według wzoru określonego w załączniku nr 3 do rozporządzenia, powtórne zawiadomienie o możliwości jej odbioru w

terminie kolejnych 7 dni, licząc od dnia następnego po dniu sporządzenia zawiadomienia, które listonosz doręcza adresatowi. Dokonanie powtórnego zawiadomienia zaznacza się na przesyłce adnotacją "awizowano powtórnie dnia" na adresowej stronie nedoręczonej przesyłki i podpisem.

3. Poczta placówka oddawcza wydaje przesyłkę adresatowi, jego przedstawicielowi ustawowemu, ustanowionemu pełnomocnikowi lub osobom, o których mowa w § 4 ust.

4. Przesyłkę wydaje się po umieszczeniu na stronie adresowej adnotacji "wydano dnia" i odcisku datownika. Odbierający potwierdza odbiór przesyłki na formularzu potwierdzenia odbioru w sposób określony w § 5. Wypełnione potwierdzenie odbioru poczta placówka oddawcza, po umieszczeniu na nim odcisku datownika, odsyła niezwłocznie organowi wysyłającemu.

5. Przesyłkę niepodjętą poczta placówka oddawcza opatruje na stronie adresowej adnotacją "nie podjęto w terminie" oraz odciskiem datownika i odsyła niezwłocznie wraz z formularzem potwierdzenia odbioru organowi wysyłającemu.

§ 11. Jeżeli przesyłki, doręczanej przez pocztę, nie można doręczyć z powodów określonych w art. 139 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, listonosz umieszcza o tym adnotację na formularzu pokwitowania odbioru i niezwłocznie oddaje przesyłkę pocztowej placówce oddawczej, która po umieszczeniu na nim odcisku datownika odsyła pismo organowi wysyłającemu.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie zwrócenia listonoszowi przesyłki nedoręczonej w przypadku określonym w art. 137 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.

§ 12.1. W przypadku doręczania pisma sądowego przez osobę zatrudnioną w sądzie, komornika lub inny uprawniony podmiot zajmujący się doręczaniem korespondencji, czynności związane z uzyskaniem pokwitowania odbioru przez adresata, zawiadomieniem adresata o miejscu pozostawienia pisma i terminie jego odebrania oraz zwrotem pisma organowi wysyłającemu są dokonywane odpowiednio przez osobę zatrudnioną w sądzie, komornika lub osobę występującą w imieniu organu uprawnionego do doręczania korespondencji.

2. Przepisy § 5 – 10 stosuje się odpowiednio.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr

114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384 oraz z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538 i Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 12 poz. 66 i Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 208, poz. 1540 i Nr 235, poz. 1699 oraz z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319 i Nr 50, poz. 331.

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowi wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 131 § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.), no mocy której Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw łączności ma określić szczegółowy tryb doręczenia pism sądowych, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego toku postępowania, a także właściwej realizacji gwarancji procesowych jego uczestników.

Z uwagi na niewielki zakres zmian wprowadzonych do Kodeksu postępowania cywilnego w części dotyczącej doręczeń, projekt zasadniczo opiera się na rozwiązaniach przyjętych w obecnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowego trybu doręczenia pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym (Dz.U. Nr 62, poz. 697, z późn. zm.)

W związku ze zmianą treści art. 131 § 1 k.p.c. i rozszerzeniem kręgu osób uprawnionych do dokonywania doręczeń w postępowaniu cywilnym, zmieniony został zakres przedmiotowy rozporządzenia. Będzie miało ono zastosowanie do doręczeń dokonywanych przez pocztę, osoby zatrudnione w sądzie, komornika sądowego, inny uprawniony podmiot zajmujący się doręczaniem korespondencji.

Z uwagi na fakt, że przeważająca część doręczeń dokonywana jest przez pocztę, w projekcie szczegółowo uregulowano tryb dokonywania tych doręczeń.

Określono czynności listonosza związane z doręczaniem pism sądowych, jak również czynności podejmowane przez właściwe urzędy pocztowe.

Z uwagi na wprowadzenie do materii Kodeksu zasad dokonywania doręczeń w przypadku nieobecności adresata (tzw. podwójne awizowanie) zmianie uległy przepisy rozporządzenia dotychczas regulujące te kwestie. Zbędne stało się powtarzanie regulacji zawartych w akcie normatywnym rangi ustawowej w akcie wykonawczym.

W stosunku do obecnie obowiązujących przepisów rozszerzono krąg osób uprawnionych do odebrania przesyłki pozostawionej w urzędzie pocztowym. Dotychczasowe rozwiązanie, umożliwiające odebranie takiej przesyłki jedynie adresatowi, powodowało szereg komplikacji. W związku z tym proponuje się § 10 ust. 3, aby przesyłki takie mogły być odbierane nie tylko przez adresata, ale także przez jego przedstawiciela ustawowego lub ustanowionego pełnomocnika.

Projekt zakłada, że w przypadku doręczeń dokonywanych przez osobę zatrudnioną w sądzie, komornika, inny uprawniony podmiot zajmujący się doręczaniem korespondencji

czynności związane z uzyskaniem pokwitowania odbioru, zawiadomieniem adresata o miejscu pozostawienia pisma i terminie jego odebrania oraz zwrotem pisma organowi wysyłającemu będą podejmowane przez te osoby, przy czym odpowiednio stosować się będzie przepisy regulujące dokonywanie tych czynności przez pocztę

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie jednocześnie ze znowelizowanymi przepisami Kodeksu cywilnego dotyczącymi doręczeń.

Wejście w życie rozporządzenia spowoduje bezpośrednie skutki finansowe dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Możliwe jest zmniejszenie wpływów operatora publicznego w sytuacji dokonywania przez sądy doręczeń przez inne podmioty. Jednocześnie zakłada się zmniejszenie wydatków sądów związanych z doręczaniem korespondencji.

Projekt:

**Rozporządzenie
Ministra Sprawiedliwości
z dnia
w sprawie sądowej służby doręczeniowej**

Na podstawie art. 131 § 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa organizację sądowej służby doręczeniowej oraz szczegółowy tryb doręczania pism sądowych przez tę służbę.

§ 2.1. Czynności z zakresu działania sądowej służby doręczeniowej wykonują pracownicy sądów, zwani dalej „doręczycielami”.

2. Doręczyciele podlegają służbowo kierownikowi oddziału administracyjnego.

§ 3.1. Pisma sądowe przygotowane do wysłania doręczyciele odbierają w biurze podawczym.

2. Kierownik wydziału lub innej komórki organizacyjnej sądu wskazuje pisma sądowe do wysłania przez doręczycieli.

3. Biuro podawcze prowadzi wykaz pism przekazanych doręczycielom.

4. W wykazie odnotowuje się jednostkę kierującą pismo (sąd, wydział), numer pisma, sygnaturę akt sprawy, datę przekazania do doręczenia, nazwisko i imię doręczyciela, datę doręczenia lub zwrotu pisma.

§ 4.1. Przy wykonywaniu czynności doręczyciel jest obowiązany używać identyfikatora z aktualną fotografią, wydanego przez właściwy sąd, zawierającego imię i nazwisko doręczyciela oraz oznaczenie sądu.

2. Na żądanie adresata doręczyciel ma obowiązek okazania legitymacji służbowej.

3. Wzór legitymacji służbowej stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia

§ 5.1. Doręczenia są dokonywane przez doręczycieli w dni powszednie, a w wyjątkowych wypadkach także w dni ustawowo wolne od pracy, godzinach 6:00 – 22:00.

2. Pisma przekazane doręczycielowi powinny zostać doręczone nie później niż następnego dnia, chyba że termin procesowy wymaga niezwłocznego doręczenia.

§ 6. Pisma sądowe, doręcza się w zaklejonych kopertach za potwierdzeniem odbioru.

§ 7.1. Odbierający potwierdzają odbiór pisma na formularzu potwierdzenia odbioru, przez wpisanie daty otrzymania przesyłki i umieszczenie czytelnego podpisu zawierającego imię i nazwisko. Doręczyciel wpisuje datę doręczenia przesyłki, imię i nazwisko odbierającego, zaznacza sposób doręczenia, co potwierdza własnoręcznym podpisem.

2. Jeżeli osoba wymieniona w ust. 1 odmawia poświadczenia odbioru lub nie może się podpisać, doręczyciel wpisuje na potwierdzeniu odbioru datę doręczenia przesyłki i przyczynę braku poświadczenia co potwierdza własnoręcznym podpisem.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku odmowy przyjęcia pisma sądowego przez adresata.

4. Wzór potwierdzenia odbioru stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 8.1. Jeżeli pismo ma być doręczone osobie określonej w art. 137 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego za pośrednictwem przełożonego, do pisma załącza się dwa formularze potwierdzenia odbioru – dla adresata oraz dla organu bezpośrednio przełożonego adresata.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do doręczania pism sądowych osobom pozbawionym wolności.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, organ przełożony adresata lub administracja właściwego zakładu zwraca potwierdzenie odbioru doręczycielowi. Czynności związane z uzyskaniem potwierdzenia odbioru przez adresata na drugim egzemplarzu formularza są dokonywane przez funkcjonariusza organu przełożonego adresata lub właściwego zakładu, który niezwłocznie po doręczeniu przesyłki adresatowi zwraca potwierdzenie odbioru doręczycielowi.

§ 9. Przewidziane w art. 139 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego zawiadomienie dla adresata o pozostawieniu przesyłki doręczyciel sporządza na formularzu, którego wzór stanowi załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 10.1. Na stronie adresowej przesyłki niedoręczonej przesyłki doręczyciel dokonuje adnotacji „awizowano dnia”, opatruje datą, składa podpis i niezwłocznie przekazuje przesyłkę do właściwego urzędu gminy (miasta).

2. Pozostawienie przesyłki w urzędzie gminy (miasta) doręczyciel odnotowuje przez umieszczenie na stronie adresowej przesyłki daty oraz podpisu.

§ 11.1. Przesyłkę, o której mowa w § 10, przechowuje się w urzędzie gminy (miasta) wraz z pokwitowaniem odbioru przez 7 dni.

2. Jeżeli adresat nie zgłosi się po odbiór przesyłki w terminie określonym w ust. 1, doręczyciel powtórnie zawiadamia o możliwości jej odbioru, zaś na przesyłce umieszcza datę i dokonuje adnotacji o ponownym awizowaniu. W zawiadomieniu tym określa się siedmiodniowy termin do odebrania przesyłki, licząc go od dnia umieszczenia

zawiadomienia w skrzynce do doręczania korespondencji, bądź na drzwiach mieszkania adresata lub w innym widocznym miejscu.

3. Złożona w urzędzie gminy (miasta) przesyłkę wydaje się za pokwitowaniem odbioru osobie uprawnionej, po umieszczeniu na stronie adresowej adnotacji „wydano dnia” i daty. Odbiór pisma sądowego w urzędzie gminy (miasta) uprawniony do odbioru pisma potwierdza w sposób określony w § 7 ust. 1. Wypełnione potwierdzenie odbioru urząd gminy (miasta), po umieszczeniu na nim daty, przekazuje niezwłocznie doręczycielowi.

4. Nieodebrane z urzędu gminy (miasta) w terminach wskazanych w ust. 1 i 2 pismo sądowe doręczyciel niezwłocznie zwraca do sądu, opatrując je na stronie adresowej adnotacją „nie podjęto w terminie”, datą i podpisem.

§ 12.1. Jeżeli przesyłki nie można doręczyć z powodów określonych w art. 136 § 2 i art. 139 § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, doręczyciel umieszcza o tym adnotację na potwierdzeniu odbioru.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie zwrócenia doręczycielowi przesyłki niedoręczonej w przypadku określonym w art. 137 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego. § 14. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

3

Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384 oraz z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66., Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 208, poz. 1540 i Nr 235, poz. 1699 oraz z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319 i Nr 50, poz. 331.

4

Załączniki

do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości
z dnia

Załącznik nr 1

Wzór legitymacji służbowej doręczyciela sądowej służby doręczeniowej
Część zewnętrzna

	<p>LEGITMACJA SŁUŻBOWA</p> <p>SĄDOWA SŁUŻBA DORĘCZENIOWA</p>
--	---

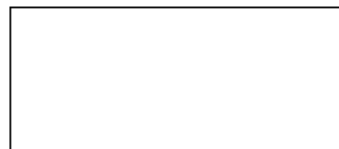
Część
Wewnętrzna

<p align="center">SĄDOWA SŁUŻBA DORĘCZENIOWA</p>	
<p>LEGITYMACJA Nr</p>	
<p>miejsce na fotografię o wymiarach 35x45 mm</p>	<p>Ważna na rok</p> <p align="center">20</p>
<p>Ważność legitymacji przedłużono na rok:</p>	
<p>○ ○ ○ ○ ○</p>	
<p align="center">..... (pieczęć podłużna wystawcy)</p>	
<p>..... imię (imiona)</p> <p>..... (nazwisko)</p> <p>..... (stanowisko służbowe)</p> <p>.....</p> <p>(miejsowość) (data)</p> <p>..... (pieczęć i podpis wystawcy)</p>	

POTWIERDZENIE ODBIORU

Adresat pisma:

.....
.....
.....

Pieczęć wysyłającego

Data:

Sygn. akt

Rodzaj pisma:

Termin:

Potwierdzam własnoręcznym podpisem,
że w dniu dzisiejszym otrzymałem powyższe pism.

.....

(data i czytelny podpis – imię i nazwisko adresata)

ZAWIADOMIENIE / ZAWIADOMIENIE POWTÓRNE	
W dniu przesyłkę adresowaną do	
.....	
pozostawiono w urzędzie gminy/miasta *	
.....	
(nazwa i adres)	
przesyłkę można odebrać z miejsca wyżej wymienionym w terminie do dnia	
.....	
.....	
(data i podpis sporządzającego)	
* niepotrzebne skreślić	

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji zawartej w art. 131 4 3 Kodeksu postępowania cywilnego.

W § 2 i 3 projektu reguluje się zasady tworzenia i zakres działania sądowej służby doręczeńiowej. Sądowe służby doręczeńiowe stanowić będzie grupa etatowych pracowników sądowych zatrudnionych do doręczania pism w postępowaniu sądowym. Służby te stanowią jeden z podmiotów wymienionych w Kodeksie postępowania cywilnego, które upoważnione są do świadczenia tego rodzaju zadań.

Z uwagi na niewłaściwe świadczenie usług w tym zakresie przez Poczta Polską, co jest jedną z przyczyn przewlekłości postępowania sądowego, sądowe służby doręczeńiowe w celu zapewnienia większej doręczalności przejmować będą zadania Poczty. Utworzenie własnych służb doręczeńiowych ma na celu także zmniejszenie kosztów z tytułu usług pocztowych, które w sądownictwie w skali roku /2005 r./ stanowiły ponad 218.000 tys. zł.

Koszt jednej przesyłki o najniższej wadze, ekspediowanej przez Poczta Polską wynosi obecnie 5,40 zł. Ponadto za zwrot przesyłki niedoręczonej ponoszone są dodatkowe koszty, takie jak za doręczenie.

Według projektowanego rozporządzenia koszt skutecznie doręczonej przesyłki, niezależnie od wartości wagowej wynosić będzie ok. 3 zł, przy założeniu, że doręczyciel miesięcznie doręczał będzie ok. 800 sztuk przesyłek. Wejście w życie rozporządzenia przyniesie zatem oszczędności w budżecie sądów.

Służby te będą tworzone etapowo, gdyż wymagać to będzie zapewnienia dodatkowych nakładów materialnych.

Zakłada się, że:

w 2007 r. służby powstaną w 10% sądów

w 2008 r. „ „ w 15% sądów

w 2009 r. „ „ w 20% sądów

w 2010 r. „ „ w 25% sądów

w 2011 r. „ „ w 30% sądów

W związku z tym do czasu ich powołania sądy będą korzystać także z usług Poczty.

W poszczególnych jednostkach służby tworzone będą przez prezesów sądów w uzgodnieniu z Ministrem Sprawiedliwości, a w wyjątkowych przypadkach - przez Ministra Sprawiedliwości. Prezes sądu zatem zobowiązany będzie do pokrycia środków finansowych i etatów na ten cel z zaplanowanego na dany rok budżetu.

Doręczyciele stanowiący sądowe służby doręczeniowe zatrudnieni będą w oddziałach administracyjnych, w których usytuowane są także biura podawcze. Ustalone godziny doręczeń pism zostały zaplanowane tak, aby mieli oni większe możliwości zastać adresatów niż listonosze Poczty Polskiej. Pisma przekazywane do ekspedycji byłyby sortowane w biurach podawczych i następnego dnia ekspediowane do adresatów.

Zarówno dla rozliczania doręczycieli z wykonanych doręczeń pism, jak i kontroli wysłanych pism przez sekretariaty sądowe w biurze podawczym prowadzony będzie wykaz pism przekazanych do wysłania przez doręczycieli.

Nie przewiduje się dla doręczycieli specjalnego umundurowania, co wiąże się z pojęciem służby, tylko identyfikatory z odpowiednimi danymi, poświadczającymi reprezentowanie sądu. Ponadto byłiby oni wyposażeni w legitymacje służbowe potwierdzające tożsamość na wypadek, gdy identyfikator byłby niewiarygodny dla adresata.

Przepis § 7 projektu reguluje, w jaki sposób pismo powinno być doręczane adresatowi, aby spełniało wymogi ochrony danych osobowych.

§ 9 określa sposób potwierdzenia odbioru pism sądowych adresowanych do żołnierzy zasadniczej służby wojskowej, funkcjonariuszy Policji i Służby Więziennej oraz osób pozbawionych wolności.

W § 10 – 13 ustala się zasady postępowania z pismami sądowymi, których bezpośrednie doręczenie adresatom nie jest możliwe. Dla ułatwienia adresatowi odbioru, a przede wszystkim celem poinformowania o nadesłaniu pisma, doręczyciel podobnie jak listonosz pozostawia o tym zawiadomienie w drzwiach jego mieszkania lub innym widocznym miejscu bądź w skrzynce na korespondencję, a pismo pozostawia w urzędzie gminy, co dopuszcza art. 139 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego.

Dla zapewnienia adresatowi realnej możliwości powzięcia wiadomości o przesyłce jeżeli pozostawione pismo sądowe nie zostanie odebrane przez adresata w ciągu 7 dni, doręczyciel ponownie zawiadamia o nadesłanym piśmie.

Pismo sądowe nie odebrane we wskazanych w § 12 terminach i zwrócone przez doręczyciela do sądu traktowane będzie jako pismo nie doręczone.

W celu ułatwienia kontroli pism sądowych pozostawionych w urzędzie gminy lub przełożonemu żołnierza, funkcjonariusza Policji i Służby Więziennej czy administracji zakładu karnego, doręczyciele zobowiązani byłiby prowadzić rejestr tych pism /§ 14/.

Wejście w życie rozporządzenia spowoduje skutki dla budżetu państwa. Wzrost wydatków budżetowych dotyczyć będzie:

- wynagrodzenia z tytułu dodatkowego zatrudnienia

- środków finansowych na wydatki bieżące: wydatki komunikacyjne, legitymacje służbowe, identyfikatory, urządzenia ewidencyjne, torby na listy i t.p.

- w określonych warunkach także zakup środków transportu.

Zakłada się, że powołanie służby doręczeniowej w sądzie wymagać będzie zatrudnienia minimum 2 pracowników, co przy 360 sądach rejonowych i okręgowych stanowi 720 etatów. Liczba ta musi zostać docelowo zwiększona do co najmniej 1.000 etatów, z uwagi na zróżnicowaną wielkość sądów, a także wypadki losowe, zwolnienia lekarskie, urlopy.

Planuje się dla doręczycieli wynagrodzenie zasadnicze w grupie V - VII w tabeli wynagrodzeń pracowników sądów, tj. 790 – 1.110 zł, co średnio stanowi 950 zł oraz premię motywacyjną uzależnioną od ilości skutecznie doręczonych pism w wysokości do 100% wynagrodzenia zasadniczego.

1/ Koszt wynagrodzeń wynosić będzie w skali roku:

wynagrodzenie zasadnicze – 1.000 etatów x 950 zł x 12 = 11.400.000 zł

wysługa lat – 5% wynagrodzenia zasadniczego = 570.000 zł

premia – 100% wynagrodzenia zasadniczego = 11.400.000 zł

Razem = 23.370.000 zł

Pochodne od wynagrodzeń /bez „13 pensji”/

23.370.000 zł x 19,83% = 4.634.271 zł

Wynagrodzenia ogółem - 28.004.271 zł

2/ Wydatki bieżące w skali roku:

1.000 etatów x 80 zł miesięcznie x 12 = 960.000 zł

Z powyższego wynika, że koszt utworzenia służb doręczeniowych w sądach stanowić będzie ok. 29.000 tys. zł.

Kwota ta nie obejmuje wydatków na ewentualne środki lokomocji, gdyby okazały się niezbędne w sądach o rozległym obszarze właściwości. Przy obecnych planach koszty z tego tytułu są trudne do oszacowania.

W związku z tym, że inwestycja ta będzie rozłożona na kilka lat, wzrost środków budżetowych będzie następował proporcjonalnie do zakładanej w każdym roku wielkości sądów, w których służby doręczeniowe będą tworzone.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
z dnia**

**w sprawie rodzaju i minimalnych wymagań technicznych dla urządzeń i
środków technicznych służących do utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku
dla celów procesowych oraz sposobu utrwalania, odtwarzania,
przechowywania i kopiowania zapisów**

Na podstawie art. 158 § 7 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm¹⁾) zarządza się, co następuje:

§1.1. Do utrwalania dźwięku z przeprowadzonej czynności procesowej mogą służyć przeznaczone do tego celu urządzenia mechaniczne i elektroniczne typu analogowego lub cyfrowego, a w szczególności magnetofon, radiomagnetofon, dyktafon, kamera filmowa lub kamera wideo wyposażona w aparaturę do utrwalania dźwięku, zapewniające właściwą jakość zapisu dźwięku.

2. Do utrwalania obrazu i dźwięku z przeprowadzonej czynności procesowej mogą służyć przeznaczone do tego celu urządzenia mechaniczne i elektroniczne typu analogowego lub cyfrowego, a w szczególności aparat fotograficzny, kamera filmowa lub kamera wideo zapewniająca właściwą jakość zsynchronizowanego zapisu obrazu i dźwięku.

3. Utrwalania dźwięku lub obrazu i dźwięku z przeprowadzonej czynności procesowej można dokonywać na środkach technicznych przeznaczonych do utrwalania dźwięku lub obrazu i dźwięku w urządzeniu określonym w ust. 1 i 2, a w szczególności na materiałach światłoczułych, taśmach magnetycznych, płytach CD i DVD oraz innych materiałach właściwych dla danego rodzaju urządzenia, zwanych dalej nośnikami.

4. Nośniki określone w ust. 3 powinny:

- 1) zapewniać właściwą jakość dźwięku lub obrazu i dźwięku;
- 2) być przystosowane do przenoszenia pomiędzy urządzeniami odczytującymi;
- 3) być dostosowane do przechowywania w temperaturze 18 – 22° C przy wilgotności względnej 40 – 50 %;
- 4) zapewniać możliwość wiernego odczytywania danych w urządzeniach produkowanych przez różnych producentów, przeznaczonych do tych nośników.

5. Utrwalanie dźwięku lub obrazu i dźwięku polega na ich zapisywaniu na nośniku określonym w ust. 3 w sposób zapewniający sprawdzenie ich integralności gwarantującej, że zapis nie uległ zmianie do chwili jego utworzenia oraz możliwość odczytania wszystkich danych zawartych w zapisie, aż do zakończenia okresu przechowywania zapisu.

6. Urządzenia utrwalające dźwięk i obraz powinny utrzymywać obraz barwny.

§ 2. Po dokonaniu utrwalenia dźwięku lub obrazu i dźwięku z przeprowadzonej czynności procesowej użyty zgodnie z instrukcją obsługi nośnik, należy zaopatrzyć w metrykę identyfikacyjną zawierającą następujące dane z protokołu przeprowadzonej czynności procesowej:

- 1) sygnaturę akt sprawy i oznaczenie organu przeprowadzającego daną czynność;
- 2) czas i miejsce jej przeprowadzenia oraz zakres jej utrwalenia;
- 3) imiona i nazwiska osób w niej uczestniczących, oraz imię, nazwisko oraz funkcję osoby dokonującej utrwalenia;
- 4) typ i rodzaj użytego do utrwalenia urządzenia, wraz z charakterystyką techniczną jego oprzyrządowania;
- 5) dane techniczne użytego nośnika;
- 6) informację o ewentualnym użyciu przyrządów automatycznych do uruchamiania i zatrzymywania urządzenia utrwalającego albo o jego awarii podczas dokonywania utrwalenia lub uszkodzenia nośnika.

§ 3.1. Nośnik wraz z jego metryką identyfikacyjną należy opakować i zabezpieczyć odciskiem okrągłej pieczęci jednostki przeprowadzającej czynność procesową, umieszczając na opakowaniu informacje dotyczące sygnatury akt sprawy i organu przeprowadzającego czynność oraz czasu jej przeprowadzenia i osoby dokonującej opakowania.

2. Opakowany nośnik wymagający chemicznej obróbki przekazuje się do laboratorium, które przy jego zwrocie potwierdza zapisem w metryce identyfikacyjnej, że odpowiada on cechom technicznym opisanym uprzednio, oraz zaopatruje w informacje o rodzaju dokonanej czynności.

3. Nośnik niewymagający obróbki chemicznej oraz nośnik po zwrocie z laboratorium rejestruje się i przechowuje w sposób przewidziany dla dowodów rzeczowych.

4. Każde otwarcie i ponowne zamknięcie opakowania nośnika należy odnotować w metryce identyfikacyjnej przez określenie osoby dokonującej otwarcia lub zamknięcia opakowania, czasu, miejsca i celu, w jakim zostały dokonane.

5. Jeżeli zachodzi potrzeba zmiany opakowania nośnika, należy dołączyć do niego dotychczasowe opakowanie i wraz z metryką identyfikacyjną opakować je wspólnie oraz opisać w sposób, o którym mowa w ust. 1.

§ 4. Nośnik powinien być należycie zabezpieczony, zwłaszcza przed utratą, szkodliwym działaniem czynników chemicznych, termicznych, światła, promieniowania, pola magnetycznego lub elektrycznego oraz przed uszkodzeniami mechanicznymi.

§ 5.1. Urządzenia utrwalające obraz (wraz z dźwiękiem) powinny umożliwiać ich podłączenie do urządzeń pozwalających na wydrukowanie zarejestrowanego obrazu z minimalną rozdzielczością 600 dpi.

2. Urządzenia utrwalające obraz (wraz z dźwiękiem) powinny rejestrować obraz z częstotliwością nie mniejszą niż 25 klatek na sekundę, z rozdzielczością nie mniejszą niż odpowiadającą 400 liniom telewizyjnym.

§ 6. Odbitki pozytywowe zdjęć fotograficznych, o których mowa w § 5 ust. 1 załącza się do akt sprawy, w które zostały wykonane.

§ 7.1. Jakość utrwalonego obrazu (wraz z dźwiękiem) powinna pozwalać na identyfikację poszczególnych uczestników postępowania.

2. Jakość obrazu określona w ust. 1 dotyczy również utrwalania zachowania osób wymienionych w ust. 1 w sytuacjach dynamicznych, związanych z przemieszczaniem się tych osób.

§ 8.1 Jakość utrwalonego dźwięku powinna pozwalać na odczytanie treści wypowiedzi uczestników postępowania.

2. Urządzenia rejestrujące dźwięk powinny zapewniać możliwość rejestracji sygnału akustycznego w paśmie częstotliwości od 300 Hz do 6.000 Hz przy minimalnej dynamice 50 dB.

§ 9.1. Odtwarzanie obrazu i dźwięku może nastąpić za pomocą urządzenia mechanicznego lub elektronicznego typu analogowego lub cyfrowego, a w szczególności: magnetowidu, odtwarzacza wideo, DVD lub CD, połączonych z telewizorem, monitorem lub projektorem.

2. Odtwarzanie dźwięku może nastąpić za pomocą urządzenia mechanicznego lub elektronicznego typu analogowego lub cyfrowego, a w szczególności magnetofonu i radiomagnetofonu, albo – gdy został utrwalony dźwięk na taśmie filmowej lub taśmie wideo albo płycie CD lub DVD – za pomocą magnetowidu, odtwarzacza wideo lub dvd, połączonych z telewizorem, monitorem lub projektorem. Przy odtwarzaniu może być użyte urządzenie poprawiające słyszalność dźwięku.

3. W metryce identyfikacyjnej dołączonej do nośnika należy uczynić adnotację dokonaniu odtworzenia, podając czas tej czynności oraz imię i nazwisko osoby, która jej dokonała, cel odtworzenia, a także wykaz osób obecnych przy odtworzeniu.

4. W przypadku uszkodzenia nośnika podczas odtwarzania zapisu dźwięku lub obrazu i dźwięku należy uczynić o tym odpowiednią adnotację w metryce identyfikacyjnej.

§ 10.1. Kopiowanie zapisów dźwięku lub obrazu i dźwięku z przeprowadzonej czynności procesowej może być dokonane za pomocą urządzeń i środków technicznych, o których mowa w § 1, tego samego rodzaju, jakich użyto do ich utrwalania.

2. Kopiowania zapisu dźwięku lub obrazu i dźwięku dla celów, o których mowa w art. 9 Kodeksu postępowania cywilnego lub do wykorzystania w innej sprawie, dokonuje się w sądzie. O wykonaniu kopii zapisu dźwięku lub obrazu i dźwięku należy uczynić

odpowiednią adnotację w metryce identyfikacyjnej nośnika oraz sporządzić notatkę, którą dołącza się do akt sprawy.

3. Do postępowania z kopią nośnika mają zastosowanie przepisy § 2, § 3 ust. 1, 4 i 5 oraz § 4.

5

§ 11. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384 oraz z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 208, poz. 1540 i Nr 235, poz. 1699 oraz z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319 i Nr 50, poz. 331.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 158 § 7 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.). Projektowane rozporządzenie normuje szczegółowo rodzaje urządzeń i środków technicznych służących do utrwalania obrazu lub dźwięku dla celów procesowych oraz sposobów ich przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów.

W obecnym stanie prawnym kwestie powyższe nie są uregulowane, gdyż w postępowaniu cywilnym utrwalanie dźwięku albo obrazu i dźwięku dla celów procesowych jest nowym rozwiązaniem.

Przewidziane w projekcie rozwiązania w pełni odpowiadają potrzebom nowej regulacji zawartej w art. 158 § 7 Kodeksu postępowania cywilnego. Wskazane tam urządzenia i środki techniczne oraz sposób ich użycia odpowiadają obecnemu stanowi wyposażenia sądów jak również poziomowi przygotowania technicznego pracowników sądowych.

W rozporządzeniu określono wymagania minimalne dla urządzeń rejestrujących, jak również wskazano jakim wymaganiom powinny odpowiadać środki techniczne przeznaczone do utrwalania przebiegu rozprawy. Spełnienie wymogów zakreślonych w niniejszym akcie normatywnym zapewni sądowi, jak również innym zainteresowanym podmiotom uzyskanie zapisu odpowiedniego jakościowo.

Szczegółowe unormowania dotyczące przechowywania nośników, na których utrwalono dźwięk lub obraz i dźwięk jest konieczne z uwagi na potrzebę zapewnienia odpowiednich warunków magazynowania tych nośników, w sposób umożliwiający korzystanie z nich w przyszłości.

Wejście w życie rozporządzenia spowoduje bezpośrednie skutki finansowe dla budżetu państwa spowodowane koniecznością wyposażenia sądów w odpowiednie urządzenia i przeszkolenia pracowników w ich obsłudze.

Materia objęta przedmiotowym projektem jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
z dnia**

**w sprawie rodzaju urządzeń i środków technicznych umożliwiających
przeprowadzanie dowodu na odległość, sposobu korzystania z tego rodzaju
środków urządzeń i środków oraz sposobu przechowywania, odtwarzania i
kopiowania zapisów dokonanych podczas jego przeprowadzenia w
postępowaniu cywilnym**

Na podstawie art. 235 § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm ¹⁾) zarządza się, co następuje

§ 1.1. Do przeprowadzania dowodu na odległość pomiędzy sądem wzywającym i sądem wezwanym mogą służyć przeznaczone do tego celu urządzenia elektroniczne typu analogowego lub cyfrowego, a w szczególności: urządzenie umożliwiające przeprowadzanie telekonferencji czyli przekaz dźwięku w czasie rzeczywistym lub wideokonferencji czyli przekaz zsynchronizowanego obrazu i dźwięku w czasie rzeczywistym, w szczególności za pomocą terminala wideokonferencyjnego.

2. Dla celów przeprowadzania dowodu na odległość połączenia między urządzeniami wskazanymi w ust. 1 realizuje się z wykorzystaniem istniejącej struktury telekomunikacyjnej czyli sieci telekomunikacyjnych.

§ 2.1. Ustawienie kamery terminala wideokonferencyjnego w sali sądowej w sądzie wezwanym powinno pozwalać na pokazanie co najmniej obrazu górnej połowy ciała osoby składającej zeznania lub opinię.

2. Ustawienie kamery terminala wideokonferencyjnego w sali sądowej w sądzie wzywającym powinno pozwalać na co najmniej pokazanie obrazu składu sądu sączącego.

§ 3.1. W trakcie przeprowadzania dowodu na odległość należy zapewnić słyszalność dźwięku na poziomie pozwalającym na zrozumienie przekazywanej treści osobom obecnym w trakcie czynności na sali sądowej w sądzie wzywającym i w sądzie wezwanym. W tym celu może być użyte urządzenie poprawiające słyszalność dźwięku.

2. W trakcie przeprowadzania dowodu na odległość należy zapewnić prezentację obrazu widocznego dla osób obecnych w trakcie czynności na sali sądowej w sądzie wzywającym i w sądzie wezwanym, wraz z zsynchronizowanym dźwiękiem słyszalnym na warunkach wskazanych w ust. 1. Prezentacja obrazu może nastąpić za pomocą urządzenia elektronicznego typu analogowego lub cyfrowego, a w szczególności projektora, monitora albo telewizora.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

1) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384 oraz z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 208, poz. 1540 i Nr 235, poz. 1699 oraz z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319 i Nr 50, poz. 331.

UZASADNIENIE

Projekt stanowi wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 235 § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.). Projektowane rozporządzenie szczegółowo normuje rodzaje urządzeń i środków technicznych służących do przeprowadzania dowodu na odległość, sposób korzystania z tych urządzeń i środków oraz sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów dokonanych podczas przeprowadzania dowodów na odległość w postępowaniu cywilnym.

W obecnym stanie prawnym przedmiotowe kwestie nie były uregulowane, albowiem przeprowadzania dowodu na odległość przy użyciu środków technicznych stanowi w postępowaniu cywilnym novum.

W oparciu o przykłady płynące z praktyki innych krajów europejskich przewidziano możliwość przeprowadzania dowodu na odległość przy użyciu telefonu bądź terminala wideokonferencyjnego, czyli urządzenia pozwalającego na jednoczesne i zsynchronizowane przekazywanie w czasie rzeczywistym ruchomego obrazu, głosu i ewentualnie danych między użytkownikami lub grupami użytkowników, znajdującymi się w różnych miejscach.

Z przeprowadzaniem dowodu na odległość łączy się konieczność utrwalenia przebiegu tej czynności i co za tym idzie, przechowywanie, odtwarzanie i kopiowanie sporządzonych zapisów.

Wejście w życie rozporządzenia spowoduje bezpośrednie skutki finansowe dla budżetu państwa spowodowane koniecznością wyposażenia sądów w odpowiednie urządzenia i przeszkolenia pracowników w ich obsłudze.

Materia objęta przedmiotowym projektem jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 28 grudnia 2007 roku

BAS-WAEM-454/07

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
w sprawie zgodności poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy –
Kodeks postępowania cywilnego (przedstawiciel wnioskodawców: poseł
Andrzej Mikołaj Dera) z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Monitor Polski z 2002 r., Nr 23, poz. 398 z późn. zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt zmierza do zmiany ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, ze zmianami). Wnioskodawcy proponują wprowadzenie do kodeksu szeregu zmian, które mają zgodnie z ich intencją na celu jego uproszczenie i odformalizowanie. Projekt zakłada w szczególności koncentrację i uporządkowanie przepisów dotyczących braków formalnych pism procesowych, poszerzenie kompetencji procesowych referendarzy sądowych oraz przyznania kompetencji do wydawania zarządzeń związanych z przygotowaniem rozpraw asystentom sędziów, poszerzenie katalogu orzeczeń, które mogą być wydawane na posiedzeniu niejawnym, zmianę zasad doręczania niektórych orzeczeń sądowych i pism procesowych, zmianę reguł dotyczących składania zażaleń, umocnienie zasady kontrydiktoryjności i koncentracji materiału dowodowego oraz usprawnienie postępowania dowodowego, wprowadzenie dodatkowych instrumentów dyscyplinowania uczestników postępowania, wprowadzenie możliwości utrwalania przebiegu posiedzenia jawnego za pomocą urządzeń rejestrujących dźwięk albo obraz i dźwięk, ograniczenie podstaw zawieszenia postępowania, rozszerzenie stosowania mediacji w sprawach rodzinnych oraz ograniczenie przekształceń podmiotowych i przedmiotowych w toku procesu. Projekt przewiduje wprowadzenie zmian również do ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o pracownikach sądów i prokuratury (Dz.U. Nr 162, poz. 1125, ze zmianami), ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070, ze zmianami), ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. Nr 124, poz. 1151, ze zmianami), ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152, ze

zmianami) oraz ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398, ze zmianami).

Zgodnie z art. 8 projektu, ustawa ma wejść w życie, co do zasady, po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa wspólnotowego w materii objętej projektem

Materie, których dotyczy projekt, pozostają poza zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego.

Projekt nie reguluje kwestii objętych zakresem prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzje

Projekt reguluje kwestie nieobjęte zakresem prawa Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Deskryptory bazy Rex: Unia Europejska, projekt ustawy, procedura cywilna

Warszawa, 28 grudnia 2007 roku

BAS-WAEM-455/07

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy –
Kodeks postępowania cywilnego (przedstawiciel wnioskodawców: senator
Andrzej Mikołaj Dera) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii
Europejskiej

Projekt zmierza do zmiany ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, ze zmianami). Wnioskodawcy proponują wprowadzenie do kodeksu szeregu zmian, które mają zgodnie z ich intencją na celu jego uproszczenie i odformalizowanie. Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego
Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Deskryptory bazy Rex: Unia Europejska, projekt ustawy, procedura cywilna